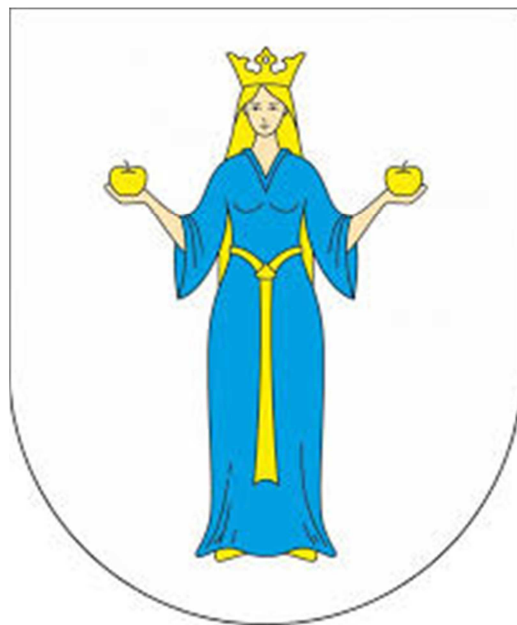

**Załącznik nr 1
do Uchwały nr XVI/124/2016
Rady Miejskiej w Lubniewicach
z dnia 6 maja 2016 roku**

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE LUBNIEWICE
NA LATA 2016-2023**

Lubniewice, 2016 rok

1.	Wstęp	Str.4
2.	Spójność Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z europejskimi oraz krajowymi dokumentami strategicznymi	Str.4
3.	Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	Str.15
4.	1. Charakterystyka Gminy Lubniewice	Str.17
	4.1. Charakterystyka środowiska społecznego	Str.17
	4.4.1 Demografia	Str.17
	4.2. Charakterystyka bazy lokalnej ukierunkowanej na procesy integracji społecznej	Str.18
	4.3. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach	Str.20
	4.4. Charakterystyka klientów pomocy społecznej na terenie Gminy Lubniewice	Str.20
5.	Szanse i zagrożenia działalności społecznej na terenie Gminy Lubniewice	Str.24
6.	Diagnoza zjawisk występujących w Gminie	Str.25
	Ubóstwo	Str.26
	Bezrobocie	Str.27
	Niepełnosprawność	Str.28
	Starość	Str.29
	Usługi Opiekuńcze	Str.30
	Bezdomność	Str.30
	Alkoholizm	Str.30
	Narkomania	Str.31
7.	Pozaustawowe usługi realizowane przez MGOPS w Lubniewicach	Str.32
	7.1. Projekt systemowy	Str.32
	7.1.1 Europejski Fundusz Społeczny	Str.32
	7.1.2 Cele Projektu	Str.32
	7.1.3 Grupa docelowa	Str.33
	7.1.4 Innowacyjność działań dla MGOPS w Lubniewicach	Str.34
	7.2. III Sektor – organizacje pozarządowe	Str.34
	7.3. Partnerstwo lokalne	Str.35
	7.4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Str.36
	7.5. Zespół interdyscyplinarny	Str.38
	7.6. Asystent rodziny	Str.41
	7.7. Środowiskowy Dom Samopomocy	Str.42
	7.8. Dodatkowe zadania	Str.45
8.	Zdiagnozowane potrzeby i zasoby Gminy Lubniewice	Str.45
	8.1. Zasoby	Str.45
	8.2. Problemy	Str.48
	8.3. Analiza SWOT	Str.49
9.	Prognoza zmian w okresie objętym Strategią	Str.53
10.	Misja, cele strategiczne i kierunki działań	Str.53
	10.1. Misja	Str.53
	10.2. Cele	Str.53
	10.3. Kierunki działań	Str.54

11.	Sposób realizacji Strategii	Str.58
12.	Ramy finansowe Strategii	Str.58
	12.1. Źródła publiczne	Str.59
	12.2. Środki organizacji pozarządowych	Str.60
	12.3. Środki prywatne (przedsiębiorstwa)	Str.60
	12.4. Zasoby niefinansowe, wkład własny mieszkańców	Str.60
13.	Monitoring i ewaluacja Strategii	Str.60
14.	Zaplanowane efekty działań	Str.64
	Bibliografia	Str.67
	Spis tabel	Str.67

1. Wstęp

Skonstruowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023 ma służyć kilku celom: uaktualnieniu diagnozy problemów występujących na terenie Gminy Lubniewice, wyznaczeniu kierunku działań i określeniu ich priorytetowości oraz poprawie skuteczności tych działań dzięki ich zintegrowaniu z różnymi instytucjami i organizacjami na poziomie gminnym. Ponadto trzeba też wspomnieć, że opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Zadanie to określone jest przez ustawę o pomocy społecznej regulującą podstawowe zasady pomocy społecznej.

Dzięki opracowaniu planu jakim jest niniejsza strategia, możliwe będzie podejmowanie działań i decyzji przynoszących wymierne korzyści, a także zaspokajających potrzeby społeczności lokalnej. W dokumencie znaleźć można informacje na temat różnorodnych uwarunkowań regionu, sposobów rozwiązywania pojawiających się problemów, zasobów gminnych i zagrożeń, z którymi trzeba się liczyć. Działania wskazane w strategii umożliwią efektywne wykorzystanie zasobów i minimalizowanie pojawiających się zagrożeń.

Polityka społeczna dotyczy całej społeczności lokalnej, dlatego działania określone w niniejszej strategii nie dotyczą jedynie osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem mieszkańców Gminy Lubniewice. Z tego również powodu jako jeden z priorytetów wskazano kompleksowość działań podejmowanych przez różne instytucje i organizacje na rzecz społeczności. Ponadto strategię tworzy się w perspektywie wieloletniej, co sprzyja myśleniu o polityce społecznej w kategoriach długookresowych. W związku z tym strategię dotyczą nie tylko problemów aktualnych, ale także tych, które mogą pojawić się w niedalekiej przyszłości. Takie posunięcie pozwala na koordynowanie działań w celu optymalnego wykorzystania zasobów gminy dla realizacji założonych celów, a w konsekwencji – tworzy efektywną politykę społeczną.

2. Spójność Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z europejskimi oraz krajowymi dokumentami strategicznymi.

Niniejsza strategia wpisuje się w główne kierunki polityki społecznej określonej w:

– na poziomie gminnym:

- Strategii Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014 – 2020;
- Planie Odnowy Miejscowości Lubniewice na lata 2010-2017;

– na poziomie powiatowym:

- Strategii Polityki Społecznej Powiatu Sulęcińskiego 2007+;
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Sulęcińskiego 2009-2014;

– na poziomie wojewódzkim:

- Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020;
- Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020;
- Wieloletnim regionalnym planie działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubuskim na lata 2013 – 2020;
- Lubuskim Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2015-2020;

– na poziomie krajowym:

1. Strategii Rozwoju Kraju 2020;

- Krajowym programie przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu 2020;
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020;
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;
- Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020;
- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Polska 2030– Trzecia fala nowoczesności;
- Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej;
- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030;
- Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”;
- Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski;
- Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020;
- Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju;
- Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

– na poziomie Unii Europejskiej:

- Strategii Europa 2020;
- Europejskim partnerstwie na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu;
- Rezolucji Rady UE w sprawie odnowionej europejskiej agendy na rzecz uczenia się dorosłych.

Z analizy tych dokumentów wynika, że założone w nich cele służą zapobieżeniu wykluczeniu społecznemu i wzmocnieniu integracji społecznej.

Tabela 1. Przegląd najważniejszych celów strategicznych poszczególnych dokumentów.

LP.	NAZWA DOKUMENTU	GŁÓWNE CELE STRATEGICZNE
1.	Strategia Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014 - 2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój gospodarczy gminy, podwyższenie poziomu życia mieszkańców i poprawa warunków dla tworzenia nowych miejsc pracy – silna gospodarka oparta na turystyce. 2. Budowa i modernizacja infrastruktury. 3. Wykorzystanie przestrzeni terytorialnej, zasobów środowiska naturalnego i kulturowego, przeciwdziałanie zjawiskom wykluczeniu społecznemu poprzez równy dostęp do edukacji ochrony zdrowia, kultury, sportu, pomocy społecznej. 4. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
2.	Plan Odnowy Miejscowości Lubniewice na lata 2010-2017	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona wartości przyrodniczych, historyczno – kulturowych i przestrzennych stanowiących podstawy rozwoju funkcji turystycznych. • Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych. • Efektywne wykorzystanie do rozwoju funkcji turystycznych obszarów przyrodniczych poprzez zwiększenie pojemności turystycznej przyrodniczego tak publicznych jak i zbiorowego i indywidualnego użytkowania. • Zapewnienie konkurencyjności i wszechstronnej oferty

		<p>w podaży produktu turystycznego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój bazy usługowo wytwórczej dla potrzeb turystów i mieszkańców. • Wielofunkcyjny rozwój rolnictwa związany z rynkiem turystycznym oraz drobną wytwórczością i usługami.
3.	Strategia Polityki Społecznej Powiatu Sulęcińskiego 2007+	<ol style="list-style-type: none"> 1. System wielozakresowy wspierania dziecka i rodziny. 2. Zintegrowany system pomocy osobom niepełnosprawnym. 3. System pomocy osobom starszym. 4. System współdziałania z sektorem pozarządowym. 5. System zsynchronizowanych służb społecznych.
4.	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Sulęcińskiego 2009-2014	<ol style="list-style-type: none"> a. Zabezpieczenie finansowania potrzeb inwestycyjnych oraz projektów strategicznych. b. Wzrost atrakcyjności lokalnego rynku pracy. c. Pozyskanie inwestorów. d. Budowa pozytywnego wizerunku Powiatu i aktywizacja społeczności lokalnej. e. Podnoszenie standardu systemu pomocy społecznej, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego oraz oświaty. f. Budowa, przebudowa i rozbudowa infrastruktury. g. Rozwój administracji i sprawnego zarządzania. h. Zapewnienie rozwoju gospodarczego powiatu. i. Zapewnienie rozwoju turystyki, kultury i sportu. j. Rozwój i szkolenie pracowników instytucji publicznych. k. Zapewnienie warunków ochrony środowiska.
5.	Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> • Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży. • Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem. • Doskonalenie systemu wsparcia społecznego. • Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
6.	Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna. 2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna. 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu. 4. Region efektywnie zarządzany.
7.	Wieloletni regionalnym planie działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa zintegrowanego systemu wsparcia rozwoju ekonomii społecznej. 2. Zwiększenia świadomości i uczestnictwa społeczności lokalnych w rozwoju społecznej gospodarki. 3. Wzrost aktywności zawodowej.

	województwie lubuskim na lata 2013 – 2020,	
8.	Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2015-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie świadomości i partycypacji społeczności lokalnych w rozwoju ekonomii społecznej. 2. Zwiększenie udziałów podmiotów ekonomii społecznej w realizacji lokalnych i regionalnych polityk publicznych. 3. Wzrost aktywności zawodowej poprzez system integracji i reintegracji społeczno – zawodowej. 4. Budowa zintegrowanego systemu wsparcia ekonomii społecznej.
9.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usunięcie barier rozwojowych kraju. 2. Wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.
10.	Krajowy program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu 2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych na rzecz dzieci i młodzieży. 2. Aktywna integracja w społeczności lokalnej. 3. Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych. 4. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałanie bezdomności. 5. Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej.
11.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów. 2. Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych. 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie. 4. Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych. Wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich. 5. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno – gospodarcze.
12.	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	<p>Rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wzrost zatrudnienia; 2. wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych; 3. poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; 4. poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej; 5. podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji

		<p>obywateli;</p> <p>6. szersze wykorzystania mechanizmów ekonomii społecznej w procesie integracji grup defaworyzowanych.</p>
13.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	<p>Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji; • Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne; • Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy; • Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego. • Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym wspieranie różnorodnych form samopomocy.
14.	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030– Trzecia fala nowoczesności	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożenie instrumentów podnoszących jakość świadczonych usług zdrowotnych. 2. Dostosowania systemu ochrony zdrowia do prognozowanych do roku 2030 zmian demograficznych. 3. Zwiększenia dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych w priorytetowych, wynikających z uwarunkowań epidemiologicznych, dziedzinach medycyny.
15.	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Do roku 2020 podmioty ekonomii społecznej staną się ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji na rynku pracy oraz dostarczycielem usług użyteczności publicznej działającym we wspólnotach samorządowych. 2. Do roku 2020 podmioty ekonomii społecznej staną się ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji na rynku pracy oraz dostarczycielem usług użyteczności publicznej działającym. 3. Wzmocnienie roli podmiotów ekonomii społecznej we wspólnotach samorządowych. 4. Powstanie i utrzymanie miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej i przedsiębiorstwach społecznych. 5. Wzrost mechanizmów zarządzania i koordynowania polityki ekonomii społecznej. 6. Wzrost kompetencji w obszarze ekonomii społecznej w społeczeństwie.
16.	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. 2. Przeciwdziałanie narastaniu niekorzystnych zjawisk na obszarach problemowych w miastach, tj. zdegradowanych dzielnic śródmiejskich, blokowisk,

		terenów przemysłowych, powojkowych i pokoleniowych, a także innych obszarów miast, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska społeczne.
17.	Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	1. Tworzenie partnerstw i sojuszy wzmacniających społeczności lokalne między sferą biznesu oraz sektorem ekonomii społecznej.
18.	Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski	1. Wspieranie integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie.
19.	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020	1. Rozwój ekonomii społecznej na obszarach wiejskich.
20.	Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju	1. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych. 2. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.
21.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	1. Poprawa konkurencyjności największych miast i powiązań między nimi, 2. Tworzenie warunków równomiernego rozwoju poza dużymi miastami, 3. Rozwój infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej (np. Sieci szerokopasmowe), 4. Poszanowanie środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych, 5. Wzmacnianie odporności Polski na zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym (np. poprzez budowanie połączeń energetycznych z sąsiednimi państwami) czy ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi (np. powodziami), 6. Systematyczna budowa i utrzymanie skutecznego systemu planowania przestrzennego (np. eliminowania chaotycznego sposobu zabudowy przedmieść).
22.	Strategia Europa 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Innowacje. • Edukacja. • Społeczeństwo cyfrowe. • Klimat, energia i mobilność. • Konkurencyjność. • Zatrudnienie i umiejętności. • Walka z ubóstwem.

23.	Europejskie partnerstwo na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu	1. Identyfikacja i usunięcie przeszkód w podejmowaniu i realizacji działań innowacyjnych na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się.
24.	Rezolucja Rady UE w sprawie odnowionej europejskiej agendy na rzecz uczenia się dorosłych	1. Agenda ta ma za zadanie stawianie wspólnych celów i rozwijanie działań na rzecz osób dorosłych z niskimi umiejętnościami i pozostającymi w niekorzystnej sytuacji.

Źródło: opracowanie własne.

Polityka społeczna zmienia się, tak jak i zmienia się społeczeństwo w wyniku transformacji ustrojowej jak i cywilizacyjnej. W sytuacji zmiany wiele osób i rodzin znajduje się w trudnej sytuacji, gdy wymagana jest interwencja różnorodnych instytucji i organizacji w celu poprawy jakości i standardu życia mieszkańców regionu. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, dzięki skutecznej diagnozie, umożliwi podjęcie działań, które odpowiedzą na najpilniejsze i najpoważniejsze potrzeby mieszkańców Gminy. Ponadto przyjęcie Strategii umożliwi integrację systemu pomocy społecznej na terenie całej Gminy promując współdziałanie i partnerstwo.

Należy również zwrócić uwagę, iż niniejsza Strategia jest zgodna, poza dokumentami strategicznymi, z ustawodawstwem krajowym. Wśród dokumentów, o których warto wspomnieć, wymienić można następujące:

1. ***Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz. 163 ze zm.).***

W świetle tej ustawy pomoc społeczna to instytucja polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia zasoby i możliwości. Ustawa o pomocy społecznej określa zadania w zakresie pomocy społecznej, jej organizację, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania wskazując główne powody przyznawania świadczeń, wśród których są: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna. W oparciu o przepis ww. ustawy prowadzona jest praca socjalna, a więc działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

2. ***Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.).***

Zatrudnienie socjalne koncentruje się w szczególności na grupach marginalizowanych, wśród których są: bezdomni, którzy realizują indywidualny program wychodzenia z

bezdomności, uzależnieni od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego, uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających, którzy ukończyli program terapeutyczny w zakładzie opieki zdrowotnej, chorzy psychicznie, bezrobotni, pozostający bez pracy przez okres co najmniej 36 miesięcy, zwalniani z zakładów karnych, uchodźcy, realizujący indywidualny program integracji. Za cele stawia się tu edukację i aktywizację, a także wspieranie zatrudnienia tych grup stwarzając szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów są marginalizowane. Ustawa określa zadania organów odpowiedzialnych jako umożliwienie uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra i kluby integracji społecznej oraz w zatrudnieniu wspieranym, dążąc tym samym do reintegracji społecznej, czyli podejmując działania, w tym również o charakterze samopomocowym, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu. Podejmuje się również działania na rzecz reintegracji zawodowej, a więc mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum (klubie) integracji społecznej zdolności do świadczenia pracy na rynku pracy.

3. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 94, poz. 651 ze zm.)*

Reguluje kwestię funkcjonowania spółdzielni socjalnych, wskazując, iż głównym celem ich funkcjonowania jest przywrócenie na rynek pracy, przez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Spółdzielnie, łączące w sobie cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej, umożliwiają osobom bezrobotnym aktywizację zawodową, działając jednocześnie na rzecz społecznej reintegracji członków spółdzielni (odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy czy zamieszkania) oraz reintegracji zawodowej (odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy). Spółdzielnię socjalną mogą założyć osoby w pełni zdolne do czynności prawnych i równocześnie zaliczające się do przynajmniej jednej z wymienionych kategorii: bezrobotni, niepełnosprawni, uzależnieni od alkoholu, narkotyków lub środków odurzających po zakończeniu leczenia, chorzy psychicznie, bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności, osoby opuszczające więzienie, które mają trudności z reintegracją społeczną, uchodźcy uczestniczący w indywidualnym programie integracji oraz inne osoby, pod warunkiem, że ich liczba nie przekracza 50% ogólnej liczby założycieli. Zatem działania spółdzielni koncentrują się bezpośrednio na grupach zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ustawa daje również możliwość zakładania spółdzielni socjalnych przez osoby prawne, w tym organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego i kościelne osoby prawne.

4. *Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 114 ze zm.)*

Ustawa określa tryb wypłaty świadczeń przyznawanych rodzinom. Świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna i specjalny zasiłek opiekuńczy), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka oraz świadczenie rodzicielskie. Do zasiłku rodzinnego przysługują następujące dodatki: z tytułu urodzenia dziecka, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, z

tytułu samotnego wychowywania dziecka, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest od kilku czynników, w tym od spełnienia kryterium dochodowego. Weryfikacja kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz kwot świadczeń. Następuje co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin.

5. *Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 195).*

Ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wprowadza kolejne przepisy mające na celu pomoc rodzinom poprzez wsparcie finansowe – niezależnie od dochodu rodziny na drugie i następne dzieci, a także na pierwsze dla rodzin gorzej sytuowanych finansowo. Według zapowiedzi ustawodawców świadczenia wychowawcze wypłacane w programie zwanym potocznie Rodzina 500plus pozwoli na bezzwrotne wsparcie dla rodzin w wysokości nawet 6000 zł rocznie. Przy niższych dochodach rodziny otrzymają wsparcie dla pierwszego albo jedynego dziecka przy spełnieniu kryterium 800 zł lub 1200 zł w przypadku wychowywania w rodzinie dziecka niepełnosprawnego.

Zadania wynikające z ustawy będą realizowane w gminach. W sprawach, w których zastosowanie mają unijne przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, świadczenie realizowane będzie przez marszałka województwa.

6. *Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.)*

Ochrona zdrowia psychicznego jako podstawowego dobra osobistego człowieka doczekała się w 1994 roku swojego dookreślenia w przepisach prawa. Weszła wówczas w życie ustawa określająca czym jest ochrona zdrowia psychicznego oraz kto i na jakich zasadach udziela tej ochrony. Ustawa dookreśla i reguluje zasady stosowania przymusu bezpośredniego. Ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa. Ochrona zdrowia psychicznego realizowana jest przez organy administracji rządowej, w tym ministra zdrowia, administracji samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Zagadnieniem zajmują się też organizacje zrzeszone w trzecim sektorze. Zakres działań natomiast obejmuje takie zagadnienia jak: profilaktyka i zapobieganie, leczenie osób z zaburzeniami psychicznymi i ich wsparcie w naturalnej rodzinie i otoczeniu społecznym, kampanie społeczne uczące zrozumienia i życzliwości dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Działania zgodne są z zadaniami zaplanowanymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego. Organy pomocy społecznej organizują oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Gminy prowadzą, jako zadanie zlecone, środowiskowe domy samopomocy

7. *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 ze zm.)*

Ustawa ta nakłada na organy administracji rządowej a także na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek podejmowania działań zmierzających do m.in. ograniczania spożycia napojów alkoholowych, zmiany struktury ich spożywania czy trzeźwości w miejscu

pracy. Organy te realizując zadania współdziałają z innymi instytucjami i organizacjami, jak również z Kościołem Katolickim i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi. W ramach realizacji zadań przewidzianych w ustawie gmina dba o zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu, o udzielanie rodzinom z problemem alkoholowym pomocy psychospołecznej i prawnej, o prowadzenie profilaktyki tak informacyjnej jak i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Ponadto wśród zadań gminy jest wspomaganie działalności nastawionej na realizację ustawy realizowanej przez inne instytucje, stowarzyszenia i osoby fizyczne, a także wspieranie zatrudnienia socjalnego (w tym w centrach integracji społecznej).

8. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2016, poz. 224).*

Również zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii realizują organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Wśród najważniejszych podejmowanych działań znajdują się: zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, udzielanie rodzinom z problemem narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, prowadzenie działalności profilaktycznej i wspomaganie działań innych instytucji, organizacji i osób, które mają na celu rozwiązywanie problemów narkomanii. Ponadto oferuje się pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom tych osób, a także pomoc w integracji ze środowiskiem lokalnym za pomocą pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zadania wpisane są w Gminny Programie Przeciwdziałania Narkomanii, który powstaje w oparciu o lokalną diagnozę i wpisuje się w narodowy Program Zdrowia.

9. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015, poz. 1390)*

Zadania gminy określone przez ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to m.in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia i tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zespół interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinien diagnozować problem przemocy w rodzinie oraz podejmować działania w środowisku zagrożonym przemocą. Dzięki temu pojawia się możliwość zapobieżenia pojawieniu się tego zjawiska bądź konieczność podejmowania interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należą: opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pomocy, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, monitorowanie sytuacji w rodzinach dotkniętych tym zjawiskiem.

10. *Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2015, poz. 332 ze zm.)*

Ustawa nakłada na gminę obowiązek zapewnienia wsparcia rodzinie z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną (w tym

konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapię, mediacje, usługi opiekuńcze, pomoc prawną, asystenta rodziny) oraz przez pomoc w opiece i wychowywaniu dzieci przez placówkę wsparcia dziennego i rodzinę wspierającą.

Gmina powinna opracowywać i realizować gminny program wspierania rodziny, tworzyć możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, tworzyć i rozwijać system opieki nad dzieckiem, w tym placówki wsparcia dziennego. Ponadto zadaniem gminy jest praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Jednostki samorządu terytorialnego realizują zadania ustawy we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

11. Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz.U. z 2016r. poz. 169);

W przypadku nie możliwości wyegzekwowania alimentów na dziecko, rodzic może ubiegać się o przyznanie świadczenia z Funduszu alimentacyjnego. Fundusz Alimentacyjny działa na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i ma na celu pomoc osobom, które nie otrzymują zasądzonych na dzieci alimentów, pomimo prowadzonej egzekucji komorniczej wobec rodzica załęczającego z alimentami. Przyjmowaniem wniosków o świadczenie z Funduszu Alimentacyjnego zajmują się urzędy gmin.

Ustawa ta reguluje zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji, warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zwanych dalej „świadczeniami z funduszu alimentacyjnego”, zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Pomoc ta realizowana jest na wniosek opiekuna prawnego dziecka. Realizacja powyższych świadczeń powierzona jest Miejsko – Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Lubniewicach.

12. Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572 z póź. zm.);

Ustawa o systemie oświaty określa rodzaje szkół i przedszkoli istniejących w Polsce oraz zasady działania Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, okręgowych komisji egzaminacyjnych, kuratora oświaty (a także kuratorium oświaty jako jednostki pomocniczej dla kuratora). Jednym z głównych są zasady finansowania oświaty oraz zasady działania prywatnych placówek oświatowych.

Jasno wyznaczone są w niej zasady spełniania obowiązku przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w szkołach publicznych, zasady przeprowadzania sprawdzianu w szóstej klasie szkoły podstawowej, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, zasady rekrutacji do przedszkoli i szkół.

W odniesieniu do systemu pomocy społecznej ustawa ustanawia zasady pomocy stypendialnej dla uczniów. Pomoc ta wypłacana jest na wniosek opiekuna prawnego dziecka. Realizacja powyższych świadczeń powierzona jest Miejsko – Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Lubniewicach.

13. *Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 966), Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.);*

Ustawa reguluje zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach.

Ustawa prawo energetyczne określa zasady kształtowania polityki energetycznej państwa, zasady i warunki zaopatrzenia i użytkowania paliw i energii, w tym ciepła oraz działalności przedsiębiorstw energetycznych. Ustawa reguluje także prawo do zryczałtowanego dodatku energetycznego.

Pomoc ta realizowana jest na wniosek osoby zainteresowanej. Realizacja powyższych świadczeń powierzona jest Miejsko – Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Lubniewicach.

14. *Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 127 poz. 721);*

Ustawa o rehabilitacji osób niepełnosprawnych określa zasady orzekania o niepełnosprawności, rehabilitacja osób niepełnosprawnych oraz uprawnienia osób niepełnosprawnych, szkolenie osób niepełnosprawnych.

W odniesieniu do pracodawców zawiązuje prawnie szczególne obowiązki i uprawnienia pracodawców w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Ustanawia zakłady pracy chronionej i zakłady aktywności zawodowej oraz zadania i organizacja służb działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Na podstawie przepisów tej ustawy działa Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

15. *Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1777);*

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Ważnym aspektem procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna obejmuje ona przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach rewitalizacyjnych.

3.Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Podstawę opracowania strategii stanowiły materiały źródłowe powstałe i zgromadzone w wyniku pracy pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i pracowników Urzędu Miejskiego w Lubniewicach oraz materiały będące wynikiem badań różnych środowisk i grup społecznych. W celu selekcji problemów uważanych przez

mieszkańców za najistotniejsze dokonano społecznych konsultacji środowiskowych. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną, zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki, a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy Lubniewice została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach, uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze, Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie, Komendy Powiatowej Policji w Sulęcinie, oraz instytucji i organizacji współpracujących z Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lubniewicach.

Przygotowano bardzo dobrej jakości analityczne materiały źródłowe, niezbędne dla diagnozy sytuacji społecznej w gminie Lubniewice, co pozwoliło na wypracowanie kierunków strategicznych działań odniesionych do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej i wskazanie skutecznych kierunków działań dla ich rozwiązania, a także ustalenie układu współpracy instytucjonalnej dla poszczególnych problemów społecznych.

Diagnoza pozwala na zdefiniowanie problemów społecznych oraz ich przyczyn, określa natężenie zagrożeniem wykluczeniem społecznym oraz wskazuje na możliwości pokonywania trudności przy wykorzystaniu aktualnych zasobów kadrowo-rzeczowych.

W procesie opracowywania strategii podjęto następujące działania:

1. konsultacje społeczne,
2. diagnoza i identyfikacja podstawowych problemów społecznych mieszkańców Gminy Lubniewice,
3. analiza silnych i słabych stron (SWOT),
4. ustalenie celów strategicznych, szczegółowych oraz zadań niezbędnych do ich realizacji.

Konsultacje społeczne miały na celu przede wszystkim najbardziej odpowiadającą rzeczywistości identyfikację problemów, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy.

Wśród źródeł diagnozy wymienić można:

- ❖ Sprawozdania merytoryczne Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej lata 2013 - 2015.
- ❖ Sprawozdania finansowe Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewice lata 2013 - 2015.
- ❖ Baza danych sytemu „TT POMOC” w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubniewicach lata 2013 - 2015 r.
- ❖ Baza danych sytemu „ŚWIADCZENIA RODZINNE” w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubniewicach lata 2013 - 2015 r.
- ❖ Baza danych sytemu „FUNDUSZ ALIMENTACYJNY” w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubniewicach lata 2013 - 2015 r.
- ❖ Uchwała nr VIII/59/2015 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 13 sierpnia 2015 w sprawie przyjęcia strategii Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020.
- ❖ Gminny System Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2008-2015.
- ❖ Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2014.
- ❖ Uchwała nr III/18/2014 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 30 grudnia 2014 w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lubniewice na rok 2015.
- ❖ Uchwała nr V/37/2015 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 26 marca 2015 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017.
- ❖ Uchwała nr V/39/2015 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 26 marca 2015w sprawie udzielenia Kierownikowi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w

Lubniewicach upoważnienia do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w sprawach dotyczących świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym – stypendiów i zasiłków szkolnych.

- ❖ Uchwała nr LIII/355/2014 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 6 listopada 2014 w sprawie przyjęcia Roczno program współpracy Gminy Lubniewice z organizacjami pożytku publicznego oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 rok.
- ❖ Uchwała nr V/37/2015 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 26 marca 2015 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017
- ❖ Uchwała nr III/19/2014 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 30 grudnia 2014 w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2015 – 2019.
- ❖ Uchwała nr II/7/2014 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 11 grudnia 2014 zmieniająca Uchwałę Nr LIII/355/2014 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 6 listopada 2014 w sprawie przyjęcia Roczno program współpracy Gminy Lubniewice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 rok.
- ❖ Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach przyjętego Uchwałą Nr XX/161/2005r. z dnia 12 stycznia 2005 roku Rady Miejskiej w Lubniewicach zmienionego Uchwałą Nr XXVI/191/2013 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 28 lutego 2013r., Uchwałą Nr VI/43/2015 Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 11 czerwca 2015r., Uchwałą Nr **VI/43/2015** Rady Miejskiej w Lubniewicach z dnia 30 marca 2016r.
- ❖ Strona internetowa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej www.mpips.gov.pl
- ❖ Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego www.lubuskie.pl
- ❖ Strona internetowa Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie www.pupsulecin.pl
- ❖ Strona internetowa Starostwa Powiatu w Sulęcinie www.powiatsulecinski.pl
- ❖ Strona internetowa Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie www.pcprsulcin.pl
- ❖ Strona internetowa gminy Lubniewice <http://lubniewice.pl/>
- ❖ Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego - www.stat.gov.pl

2. Charakterystyka Gminy Lubniewice

4.1 Charakterystyka środowiska społecznego

4.1.1 Demografia

Gminę Lubniewice zamieszkuje 3181 mieszkańców (dane na koniec 2015r.), dokładne dane demograficzne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Dane demograficzne Gminy Lubniewice 2013-2015.

MIESZKAŃCY (w osobach)		2013	2014	2015
Ogółem		3 154	3 154	3 181
w tym:	kobiety	1 588	1 588	1 598
	mężczyźni	1566	1566	1583

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej.

Blisko 2/3 (tj. ponad 2000 os.) to ludność samych Lubniewic. Pozostałe miejscowości liczą odpowiednio: Glisno – ok. 800 mieszkańców, Jarnatów – ponad 300 osób i Rogi – nieco ponad 50 osób (tab. 3). Liczba ludności gminy w okresie 2013-2015 nieco wzrosła (ryc. 5).

Tabela. 3. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Lubniewice w 2015 r.

Miejscowość	Liczba ludności	% mieszkańców całej gminy
Lubniewice	2027	64%
Glisno	781	24%
Jarnatów	317	10%
Rogi	53	2%
razem	3181	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W analizie współczynników ruchu naturalnego ludności w latach 2013-2015 występują stosunkowo duże wahania liczby urodzeń i zgonów, a tym samym przyrostu naturalnego. Zauważalne jest jednak, że wartości wskaźnika przyrostu naturalnego są raczej niekorzystne dla gminy. Utrzymują się one na poziomie poniżej 0, a jeśli są dodatnie to tylko nieznacznie. Wzrost wskaźnika nastąpił w roku 2015. Na tak korzystną sytuację wpływ ma przede wszystkim fakt, iż w wieku rozrodczym znajdują się osoby młode pochodzące z wyżu demograficznego, przez co obecnie rodzi się więcej dzieci niż w ostatnim dziesięcioleciu. Nie jest jednak obecnie możliwe stwierdzenie czy wzrost ten stanowi długotrwałą zmianę trendu, czy jak w minionych latach jest tylko jednoroczny. Niepokojącym jest jednak fakt, że uśredniony wskaźnik przyrostu dla jednostek porównawczych we wszystkich latach jest wyższy niż w Lubniewicach.

4.2 Charakterystyka bazy lokalnej ukierunkowanej na procesy integracji społecznej.

Baza osobowa zajmująca się problematyką społeczną w szerokim znaczeniu tego słowa pozostaje rozproszona i skoncentrowana na realizacji cząstkowych programów w odniesieniu do zróżnicowanych wiekowo i terapeutyczne środowisk.

Realizacja zadań oraz tworzenie systemu wsparcia społecznego leży w zakresie działań Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przy współdziałaniu z prowadzoną na terenie Gminy i Powiatu działalnością organizacji społecznych, kościołów, związków wyznaniowych, stowarzyszeń, pracodawców oraz osób fizycznych i prawnych.

Tabela 4: Baza społeczno-zawodowa wykonujących zadania cząstkowe z zakresu pomocy społecznej

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1	Liczba pracowników MGOPS w Lubniewicach (ogółem)	7
2	Liczba pracowników socjalnych MGOPS w Lubniewicach	3
3	Liczba opiekunek świadczących usługi opiekuńcze	1
4	Liczba świetlic terapeutycznych/liczba pracowników	0

Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym zasobem Gminy Lubniewice są lokale wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu Gminy. Mieszkaniowym zasobem gminy gospodaruje Zakład Gospodarki Komunalnej w Lubniewicach, a w budynkach, w których lokale stanowią własność także innych osób – osoba fizyczna lub prawna wybrana przez wspólnotę mieszkaniową. Na lokale socjalne przeznaczają się lokale usytuowane w budynkach komunalnych o obniżonym standardzie.

Lokale komunalne / socjalne będące w posiadaniu jako zasób mieszkaniowy Gminy Lubniewice wynajmowane są osobom:

1) posiadającym niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe i osiągające niskie dochody w stosunku do których stwierdzono występowanie co najmniej jednej z następującej okoliczności:

a) Wnioskodawca lub osoba objęta wnioskiem posiada znaczny stopień niepełnosprawności lub całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji;

b) Wnioskodawca lub osoba objęta wnioskiem jest ofiarą przemocy w rodzinie, potwierdzonej prawomocnym orzeczeniem sądowym;

c) Wnioskodawca jest osobą samotnie wychowującą, w rozumieniu ustawy o świadczeniach rodzinnych, powyżej 4 własnych lub przysposobionych małoletnich dzieci;

d) Wnioskodawca jest osobą represjonowaną, posiadającą zaświadczenie Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, legitymację osoby represjonowanej wydaną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a także inny stosowny dokument świadczący o represjach i prześladowaniach lub jest osobą polskiego pochodzenia, zaproszoną przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej w ramach przeprowadzonej ewakuacji z terenów wschodniej Ukrainy;

2) pozostającym w niedostatku, w trudnej sytuacji życiowej, nieposiadającym wraz z innymi osobami zgłoszonymi do wspólnego zamieszkiwania tytułu prawnego do innego lokalu lub domu mieszkalnego pod warunkiem, że spełniają następujące kryteria:

a) zamieszkują, z zamiarem stałego pobytu, na terenie Gminy, w lokalu gdzie powierzchnia pokoi nie przekracza 5 m² na jedną osobę uprawnioną do zamieszkiwania,

b) przypadający na członka gospodarstwa domowego udokumentowany średni miesięczny dochód z okresu trzech kolejnych pełnych miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym złożono wniosek o przyznanie lokalu komunalnego, nie przekracza progu określonego w § 4 uchwały,

c) nie dokonali dobrowolnie zmiany warunków mieszkaniowych na gorsze, wynajmując lokal o stanie technicznym lub powierzchni mieszkaniowej, umożliwiającej ubieganie się o udzielenie pomocy mieszkaniowej przez Gminę,

3) nie posiadają, nie zbyły lub nie przekazały innym osobom:

- prawa własności lub współwłasności lokalu lub budynku mieszkalnego,

- spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego,

- prawa najmu lokalu mieszkalnego lub socjalnego,

- prawa własności lub współwłasności działki budowlanej.

4) którym sąd w wyroku orzekającym o przymusowym opróżnieniu lokalu przyznał prawo do takiego lokalu.

5) osoby zamieszkujące lokale, które uległy zniszczeniu w wyniku zdarzeń losowych (w szczególności klęski żywiołowej, katastrofy lub pożaru) w stopniu uniemożliwiającym zamieszkiwanie. Umowa najmu lokalu przyznanego z tytułu określonego w zdaniu poprzedzającym zawierana jest na jeden rok.

6) osobom, którym zostały wydane pozytywne opinie komisji Rady Miejskiej w Lubniewicach oraz Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach, stosownych w sprawach mieszkaniowych i w sprawach społecznych.

7) osobom, których obecne warunki zamieszkiwania kwalifikujące wnioskodawcę do ich poprawy. Za warunki zamieszkiwania kwalifikujące wnioskodawcę do ich poprawy uważa się:

- zamieszkiwanie w lokalu, w którym powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy jest mniejsza niż 5 m² w gospodarstwie wieloosobowym i 10 m² w gospodarstwie jednoosobowym,
- zamieszkiwanie w lokalu nie nadającym się na stały pobyt ludzi (wg opinii właściwego nadzoru budowlanego).
- Warunki zamieszkiwania określone w ust. 1 nie muszą być spełnione łącznie.

Tabela 5: Lokale wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu Gminy.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	2013	2014	2015
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	46	33	40
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	9	6	6

Źródło: opracowanie własne.

4.3 Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach jest jednostką organizacyjną Gminy Lubniewice utworzoną na podstawie Uchwały Nr XX/161/2005r. z dnia 12 stycznia 2005 Rady Miejskiej W Lubniewicach z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie zmiany Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Lubniewicach. Ośrodek działa w formie jednostki budżetowej i jest finansowany ze środków budżetu Gminy oraz ze środków państwowych.

Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy przede wszystkim:

- ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych świadczeń,
- pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w Gminie oraz pomocy socjalnej,
- praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi,
- nadzór organizacyjny i merytoryczny nad podległymi służbami pomocy społecznej,
- współpraca z innymi jednostkami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy społecznej.

4.4 Charakterystyka klientów pomocy społecznej na terenie Gminy Lubniewice

W Gminie Lubniewice w ciągu ostatnich lat nie odnotowuje się różnice tak w ilości środowisk korzystających z pomocy społecznej, jak i w strukturze rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	5	366	200	64	462	319	178	58	393	211	126	x	269
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej - ogółem	6	X	200	64	462	x	178	9	46	x	41	x	114
w tym:													
wyłącznie w postaci pracy socjalnej	7	X	30	12	42	x	23	9	46	x	8	x	22

Tabela 7. Wykaz podpisanych kontraktów socjalnych.

		2013		2014		2015	
Praca socjalna prowadzona w oparciu o KONTRAKT SOCJALNY ¹⁾	8	LICZBA KONTRAKTÓW SOCJALNYCH	LICZBA OSÓB OBJĘTA KONTRAKTAMI SOCJALNYMI	LICZBA KONTRAKTÓW SOCJALNYCH	LICZBA OSÓB OBJĘTA KONTRAKTAMI SOCJALNYMI	LICZBA KONTRAKTÓW SOCJALNYCH	LICZBA OSÓB OBJĘTA KONTRAKTAMI SOCJALNYMI
		26	26	36	36	13	13

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8. Wykaz świadczeń rodzinnych.

Rodzaj świadczenia	2014		2015	
	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota
Zasiłek rodzinny	1874	182 580,00 zł	1778	176 229,00 zł
Dodatek do zas. rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka	9	9 000,00 zł	7	7 000,00 zł
Dod. Z tyt. opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	68	26 787,00 zł	64	24 107,00 zł
Dod. Z tyt. samotnego wychowywania dziecka	84	14 280,00 zł	58	9 950,00 zł
Dod. Z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	108	8 640,00 zł	102	8 200,00 zł
Dod. Z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	102	10 200,00 zł	100	10 000,00 zł
Dod. Z tyt. podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	248	12 640,00 zł	234	13 158,00 zł
Dod. Z tyt. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej.	180	14 400,00 zł	219	17 860,00 zł
Zasiłek pielęgnacyjny	1.215	185 895,00 zł	1.183	180 999,00 zł
Świadczenie pielęgnacyjne	47	34 720,00 zł	37	44 040,00 zł
Specjalny zasiłek opiekuńczy	72	37 440,00 zł	118	60 823,00 zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	21	21 000,00 zł	20	20 000,00 zł
Zasiłek dla opiekuna	50	25 636,00 zł	24	12 480,00 zł
Odsetki ustawowe- zasiłek dla opiekuna	x	838,00 zł	X	x
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	311	126 700,00 zł		
Razem :	4389	710 756,00 zł	2761	584 846,00 zł

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 9. Formy pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach.

Formy pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach	2013	2014	2015
Zasiłki stałe	50	54	74
Zasiłek dla osób sprawujących opiekę nad dzieckiem niepełnosprawnym	brak danych	brak danych	brak danych
Składki na ubezpieczenie rentowe	0	0	0
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	51	53	70

Zasiłki okresowe	326	302	218
Zasiłki celowe	124	132	47
Usługi opiekuńcze	6	8	7
Usługi specjalistyczne	0	0	1
Dożywianie dzieci - kwota świadczenia	75 023,00 zł	66 879,00 zł	53 978,36 zł
Dożywianie dorosłych - kwota wypłaconych świadczeń	40 560,00 zł	25 201,00 zł	26 242,00 zł
Schronienie	0	0	0
Zasiłki realizowane w naturze (bony lub towary, odzież ,sprzęt, żywność)	0	0	0
Kontrakty socjalne	26	36	9
Opłaty za domu pomocy społecznej	218 917,00 zł	207 773,00 zł	167 169,34 zł
19 Zabezpieczenie pieniężne dla opiekunów prawnych	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
0 Łączna kwota wydatkowana na w/w formy pomocy w tysiącach zł	805 919,00 zł	683 599,00 zł	594 425,00 zł

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 10. Powody przyznanej pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach.

Powody przyznanej pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach	2013	2014	2015
Ubóstwo	129	115	106
Sieroctwo	0	1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	4
Bezrobocie	144	121	110
Niepełnosprawność	29	29	27
Długotrwała choroba	20	25	24
Bezradność w sprawach opiekuczowychowawczych	8	4	5
W tym			
rodziny niepełne	8	4	5
rodziny wielodzietne	2	0	0
Alkoholizm	10	13	12
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	2	3	3
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0
Bezdomność	5	5	5

Źródło: Opracowanie własne.

5. Szanse i zagrożenia działalności społecznej na terenie Gminy Lubniewice

Do istotnych czynników pozytywnych w działalności społecznej występujących w Gminie można zaliczyć:

Rycina 1. oferowany duży zakres działań skierowany na potrzeby dziecka,

Rycina 2. zabezpieczenie potrzeb usług opiekuńczych dla osób starszych, samotnych i chorych,

Rycina 3. różnorodność świadczeń proponowanych dla podopiecznych,

Rycina 4. doksztalająca się wykwalifikowana kadra pracownicza.

Do czynników negatywnych w działalności społecznej można zaliczyć:

- nie dofinansowanie podmiotów realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej,
- brak ofert pracy dla mieszkańców terenów wiejskich, w szczególności miejscowości popegeerowskich,
- mała liczba lokali socjalnych,
- niska skuteczność pomocy osobom uzależnionym, szczególnie w zakresie przymusowego leczenia alkoholizmu, szczerkowo występujące zjawisko narkomani.

Do negatywnych zjawisk, które mają wpływ na funkcjonowanie społeczności Gminy należą:

- strukturalne bezrobocie, w tym duży odsetek bezrobotnych 55+ oraz osób młodych
- występujące zjawisko alkoholizmu,
- starzenie się społeczności lokalnej,
- wzrastająca liczba rodzin niepełnych,
- wzrost przestępczości.

6. Diagnoza zjawisk występujących w Gminie

Ośrodki pomocy społecznej realizują przede wszystkim zadania przewidziane przez ustawę o pomocy społecznej. Zakłada ona, że głównym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.¹ Oznacza to, że z pomocy społecznej korzystać mogą poszczególne osoby jak i całe rodziny, które borykają się z różnorodnymi trudnościami. Osoby te mogą liczyć na wsparcie w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb co umożliwi im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Podejmowane są wobec nich działania mające na celu życiowe usamodzielnienie oraz ich integrację ze środowiskiem.² Ustawodawca zakłada jednak konieczność ich współdziałania z realizatorami zadań pomocy społecznej, a wręcz nakłada na nich taki obowiązek.³

Podstawowym kryterium w stosunku do osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej są powody udzielania takiej pomocy. Pomoc udzielana jest przede wszystkim osobom i rodzinom, które spełniają następujące przesłanki: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej oraz klęski żywiołowej lub ekologicznej.⁴ Aby ubiegać się o świadczenia pieniężne, osoby i rodziny powinny spełniać ustalone kryteria dochodowe, a ponadto co najmniej jedną z przesłanek wymienionych powyżej za wyjątkiem ubóstwa. Pomoc finansowa może być udzielona również z innych uzasadnionych przyczyn. Przesłanka ubóstwa nie jest podstawową w przypadku udzielania pomocy pieniężnej w formie zasiłku celowego przyznawanego z powodu wystąpienia zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej, specjalnego zasiłku celowego.⁵

Wykres 1. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.

¹ Por. art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku Nr 175, poz. 1362 ze zmianami).

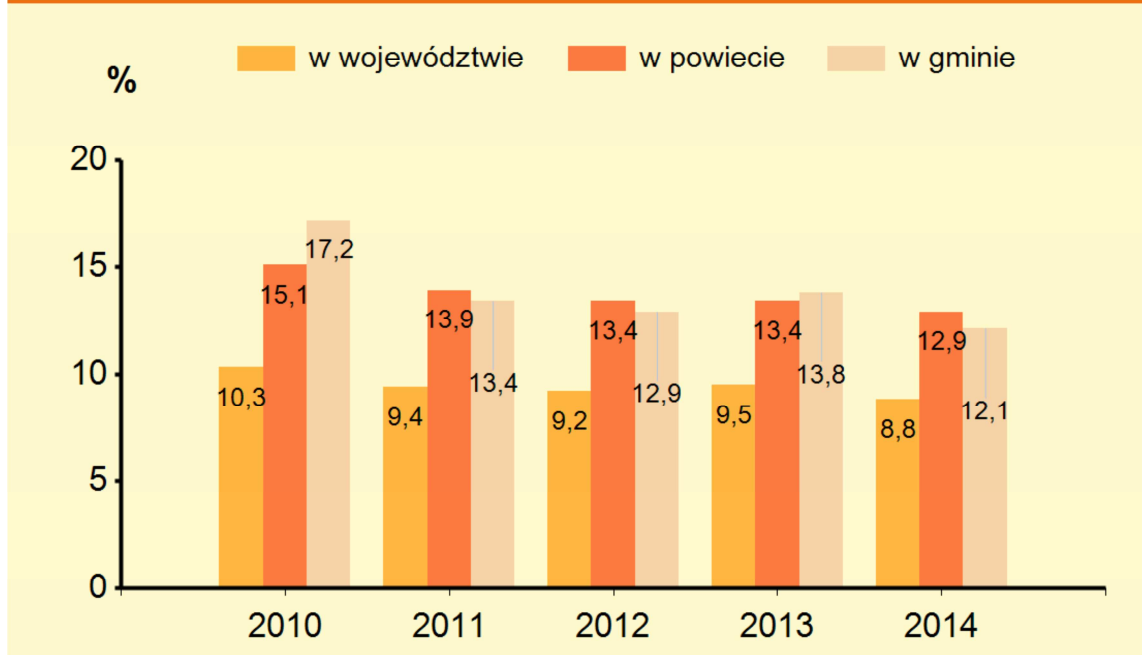
² Por. *op. cit.*, art. 3.

³ Por. *op. cit.*, art. 4.

⁴ Por. *op. cit.*, art. 7.

⁵ Por. *op. cit.*, art. 8.

UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM

Źródło:

http://zielonagora.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_lubuskie/portrety_gmin/powiat_sulecinski/Gmina_Lubniewice.pdf

Z różnorodnych świadczeń ośrodków pomocy społecznej korzystają osoby i rodziny, które wymagają wsparcia w postaci świadczeń pieniężnych albo świadczeń niepieniężnych, w tym pracy socjalnej. Podstawowym terminem jest tu „pomoc”, którą Słownik Języka Polskiego określa jako działanie podjęte dla dobra innej osoby, a więc jako czynność, ale także jako coś, co pomaga w trudnej sytuacji, czyni ją mniej uciążliwą, a więc jako instrument zmiany sytuacji.⁶ Można zatem w oparciu o tę definicję – w oderwaniu od definicji pomocy społecznej - powiedzieć, że klient ośrodka pomocy społecznej to ktoś, kto znalazł się w trudnej sytuacji i oczekuje od pracowników tej instytucji podjęcia różnorodnych czynności z wykorzystaniem dostępnych instrumentów w celu rozwiązania jego problemów.

Klientów ośrodków pomocy społecznej można spróbować podzielić na grupy wyodrębnione ze względu na dominujący w ich życiu problem, ale najczęściej ma się do czynienia z osobami czy rodzinami z wieloma problemami.⁷

UBÓSTWO

Ubóstwo jest zjawiskiem realnym, występującym w Gminie przybierając różne oblicza - w jednym przypadku może chodzić o bardzo niskie dochody, w innym o złe odżywianie, jeszcze innym o niski standard mieszkania, brak miejsca do zamieszkania, brak opieki zdrowotnej itd.

W aspekcie ilościowym (np. wskaźnik dochodu uzyskiwanego przez gospodarstwa domowe) jak i wartościowym (np. inne wskaźniki sytuacji materialnej — posiadanie rozmaitych dóbr, wykształcenie, opieka medyczna, wypoczynek, rozrywka itp.) ubóstwo jest z reguły efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów.

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczącego się dochodu rodziny lub osoby w tzw. minimum socjalnym. Pomoc wobec tych środowisk jest udzielana tym osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej wyznaczanej na podstawie minimum socjalnego.

⁶ Por. E. Sobol (red.), *Nowy Słownik Języka Polskiego PWN*, Warszawa 2002, s. 710.

⁷ Por. I. Krasiejko, *Metodyka działania asystenta rodziny. Podejście Skoncentrowane na Rozwiązaniach w pracy socjalnej*, Katowice 2010, s. 11.

Wśród podstawowych celów polityki państwa jest zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa socjalnego. System zabezpieczenia społecznego ma gwarantować m. in. bezpieczeństwo ekonomiczne podejmując działania zmniejszające i kompensujące następstwa zdarzeń powodujących utratę lub zmniejszenie dochodów, a prawo do takiego zabezpieczenia sformułowane zostało w „Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka”, uchwalonej przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych 10 grudnia 1948 roku. Stwierdza ona, że „każdy człowiek ma prawo do poziomu życia zapewniającego zdrowie i dobrobyt jemu i jego rodzinie włączając w to wyżywienie, odzież, mieszkanie, opiekę lekarską i niezbędne świadczenia socjalne oraz prawo do zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, choroby, niezdolności do pracy, wdowieństwa, starości lub utraty środków do życia w sposób od niego niezależny”.⁸ Cały system zabezpieczenia społecznego ma za zadanie za pomocą różnorodnych świadczeń zapewnić obywatelom poczucie bezpieczeństwa socjalnego w trudnych sytuacjach życiowych.⁹ Pomoc społeczna jest jednym z elementów tego systemu w Polsce, obok ochrony zdrowia, ubezpieczeń osobowych, majątkowych czy społecznych. Jej działania koncentrują się głównie na niewypełnianiu przez rodzinę funkcji opiekuńczej i ekonomicznej w stosunku do swoich członków w wyniku różnych sytuacji życiowych.

Ubóstwo:

1. Ubóstwo skutkiem występowania skumulowanych przyczyn strukturalnych oraz specyficznego profilu socjopsychologicznego i kulturowego beneficjentów pomocy społecznej.
2. Bieda większości zasiłkobiorców pomocy społecznej bezpośrednio skorelowana z bezrobociem.
3. Bieda skutkiem współwystępowania:
  1. braku wykształcenia i niskich kwalifikacji zawodowych;
  2. życiowej niezaradności;
  3. niechęci do wykonywania pracy za niskie wynagrodzenie;
  4. złego stanu zdrowia i niepełnosprawności, wypadków w rodzinie;
  5. wypadków losowych (rozwód, śmierć pracującego członka rodziny).
4. Negatywne skutki ubóstwa rodzin:
  1. adaptacja do życia w biedzie (zjawisko bierności, apatii, fatalizmu związanego z długotrwałą biedą);
  2. brak oczekiwań na inne formy pomocy poza materialną;
  3. masowy zakres zadłużeń gospodarstw domowych;
  4. bezdomność;
  5. niski poziom wykształcenia osób ubogich – rezygnacja z kształcenia;
  6. niska kondycja zdrowotna osób ubogich.

Tabela 11. Liczba osób bezrobotnych w latach 2013-2015.

UBÓSTWO	2013	2014	2015
Liczba rodzin	129	115	106
Liczba osób w rodzinach	299	234	209

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

BEZROBOCIE

Pojęcie bezrobotny, w myśl ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, oznacza osobę „niezatrudnioną i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie

⁸ Art. 25 ust. 1 *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*, przyjętej i proklamowanej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 10 grudnia 1948 roku.

⁹ J. Piotrowski, *Zabezpieczenie społeczne. Problematyka i metody*, Warszawa 1966, s. 7-8.

tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego, powiatowym urzędzie pracy”.¹⁰ Bezrobocie jest naturalnym zjawiskiem w gospodarce wolnorynkowej, a za stan równowagi na rynku pracy uważa się sytuację, gdy bezrobocie waha się od 3 do 5 % ogółu ludności aktywnej zawodowo. Jako problem tak jednostkowy jak i społeczny traktuje się bezrobocie, gdy przekracza ono podane wcześniej wskaźniki. Bezrobocie może przybierać różne formy, może być frykcyjne (przejściowe) – związane z naturalnymi zmianami pracy przez pracowników, cykliczne – występujące w wyniku pogorszenia ogólnej sytuacji gospodarczej albo strukturalne – wynikające ze zmian strukturalnych w gospodarce, które wpływają na różnice w zapotrzebowaniu na pracowników o różnych specjalnościach. Ta forma bezrobocia znamionuje kryzys w gospodarce charakteryzujący się wysoką stopą bezrobocia i długim okresem pozostawania bez pracy tych samych osób.¹¹

Tabela 12. Liczba rodzin bezrobotnych w latach 2013-2015.

BEZROBOCIE	2013	2014	2015
Liczba rodzin	144	121	110
Liczba osób w rodzinach	350	286	241

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

Wśród bezrobotnych klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach dominują osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym. Prowadzenie pracy socjalnej z takimi osobami jest bardzo trudne – albo utraciły już nadzieję na znalezienie zatrudnienia, albo na tyle godzą się ze swoją sytuacją, iż pracy po prostu szukać nie chcą. Jest to grupa osób, które uzależniły się od pomocy społecznej, traktując zasiłki wypłacane przez ośrodek jako sposób na przeżycie.

Problem społeczny - bezrobocie:

1. Utrzymywanie się wysokiego poziomu bezrobocia strukturalnego.
2. Długotrwałe bezrobocie osób z niskim poziomem wykształcenia o niskiej mobilności życiowej i zawodowej.
3. Bezrobocie młodzieży kształconej niezgodnie z potrzebami rynku pracy.
4. Bezrobocie kobiet z powodu mniejszych szans na rynku pracy.
5. Bezrobocie mieszkańców wsi, zwłaszcza z rejonów byłych PGR-ów.
6. Adaptacja do długotrwałego bezrobocia i przenoszenie modelu życia w bezrobociu na następne pokolenia.

Tabela 13. Rynek pracy.

RYNEK PRACY	2013	2014	2015
Bezrobotni ogółem	196	171	139
Bezrobotni długotrwałe ogółem	82	87	84
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	19	27	17

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Obecnie niepełnosprawność człowieka uważana jest za szczególnie istotny problem społeczny, występujący dość powszechnie. Osoba z niepełnosprawnością to człowiek nie mogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie, zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego

¹⁰ Art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami).

¹¹ Por. J. Kirenko, *op. cit.*, s. 12.

wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznych lub psychicznych.

Tabela 14. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na niepełnosprawność w latach 2013-2015.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	2013	2014	2015
Liczba rodzin	29	29	27
Liczba osób w rodzinach	43	45	40

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

Niepełnosprawność jest jednym z częstszych powodów trudnej sytuacji życiowej osób.

Niepełnosprawność jako problem w wymiarze indywidualnym i społecznym:

1. Odsetek osób niepełnosprawnych w województwie jest bardzo wysoki (17,0%).
2. Osoby niepełnosprawne charakteryzuje niska aktywność zawodowa oraz niewystarczająca adaptacja do pracy na wolnym rynku pracy.
3. Bariery w edukacji osób niepełnosprawnych uniemożliwiają rekompensowanie ich dysfunkcji.
4. Bariery architektoniczne i urbanistyczne są podstawowym ograniczeniem życiowym osób niepełnosprawnych.
5. Bariery w sferze świadomości społecznej są źródłem dyskryminacji osób niepełnosprawnych.

Tabela 15. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na występowanie długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2015.

DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	2013	2014	2015
Liczba rodzin	20	25	24
Liczba osób w rodzinach	34	39	39

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

STAROŚĆ

Obecnie obserwujemy pogłębiającą się tendencję starzenia się społeczeństw, dotyczy to w równym stopniu kraju jak i Gminy. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym oraz jej procentowy udział w całości populacji naszego państwa wciąż rośnie. Rodzi to nowe problemy: ludzie starsi znajdują się często w trudnej sytuacji materialnej, łączy się to dodatkowo z problemami zdrowotnymi oraz brakiem ofert spędzania czasu wolnego. Ludzie starsi objęci systemem pomocy społecznej w Gminie korzystają z następujących form pomocy:

- pomoc finansowana,
- usługi opiekuńcze,
- pomoc w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych,
- pomoc w przygotowaniu dokumentacji do domu pomocy społecznej.

Wskutek zmian demograficznych i społecznych, dzięki poprawie warunków życia, racjonalnemu żywności, szerszemu dostępowi do usług ochrony zdrowia, następuje dynamiczny wzrost liczby ludności, określonej w statystykach struktury demograficznej jako ludności w wieku poprodukcyjnym.

Starzenie się społeczeństwa powoduje poważne konsekwencje w skali społeczeństwa, jak i jednostki, w szczególności w sferze ekonomicznej, medycznej, socjalnej, kulturowej. Starość i problemy z nią związane mogą prowadzić do wykluczenia społecznego.

Osoby starsze zazwyczaj nie uczestniczą w pełni w życiu społecznym, przez co nie mogą korzystać ze wszystkich swoich praw, co pogłębia ich izolację i marginalizację.

Wzrost liczby ludności w wieku 65 lat i więcej wskazuje na konieczność dogłębnego rozpoznania potrzeb tych osób i określenia stopnia ich zaspokojenia oraz dostosowania oferty pomocy. Konieczne jest

poprawienie komfortu psychicznego oraz kondycji zdrowotnej osób starszych poprzez ich aktywizację, integrację społeczną, zwłaszcza ze środowiskiem lokalnym oraz wykorzystanie potencjału osób w wieku emerytalnym. Niezbędne jest również przełamywanie utrwalonych stereotypów postrzegania osoby starszej jako osoby biernej w życiu społeczno – kulturalnym, promowanie kierunków zmian pomocy społecznej w stosunku do osób starszych, poprzez m.in. popularyzację wiedzy na temat form pomocy ludziom starszym w środowisku, zwłaszcza wśród osób młodszych.

Ludzie starsi nie stanowią jednolitej grupy, należy wobec nich stosować zróżnicowane podejście, z jednej strony zachęcać i stwarzać warunki do utrzymywania aktywności osobistej, zawodowej i społecznej, z drugiej zaś zapewniać wsparcie i opiekę osobom niesamodzielnym.

Problem społeczny: Starzenie się populacji:

1. Systematyczny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym (zmniejszenie dzietności, odpływ ludzi młodych).
2. Wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze dla osób starszych i samotnych.
3. Niewielka aktywność społeczna i środowiskowa ludzi starszych.

USŁUGI OPIEKUŃCZE

Jedną z najczęściej przyznawanych form pomocy dla osób starszych są usługi opiekuńcze. Na podstawie art. 17 ustawy o pomocy społecznej, usługi opiekuńcze przysługują osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub też ich rodzina nie może tej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

BEZDOMNOŚĆ

Zjawisko to rozeznane jest na poziomie osób nie posiadających stałego zameldowania. Wykonując uprawnienia ustawowe Gmina wykonuje obowiązek zapewnienia osobom bezdomnym schronienia, posiłku i ubrania. Schronienia udziela się w noclegowniach, tzn. Ośrodek osoby bezdomne kieruje do najbliższej noclegowni i opłaca ich pobyt.

W zakresie problemu bezdomności prowadzona jest współpraca z policją, szpitalem, strażą pożarną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz innymi instytucjami.

ALKOHOLIZM

Problem uzależnień alkoholowych w pomocy społecznej kwalifikowany jest przez pracownika socjalnego na podstawie oświadczenia osoby i dokumentu potwierdzającego występowanie problemu (np. zaświadczenie terapeuty, lekarza). Fakt współwystępowania problemu uzależnień alkoholowych z innymi dysfunkcjami stwierdza się również na podstawie oceny potwierdzonej przez środowisko życia osoby, u której problem występuje (rodzina, sąsiedzi, inni specjaliści kontaktujący się z daną rodziną).

Alkoholizm stanowi jeden z zasadniczych powodów przyznawania pomocy. Największy procent środowisk dotkniętych problemem alkoholowym mieszka w miejscowościach popegeerowskich. Wśród ogólnej liczby środowisk dotkniętych tym problemem dominującą grupę stanowią rodziny z dziećmi. W tych środowiskach występują również inne problemy takie jak: samotne rodzicielstwo, bezrobocie, długotrwała choroba.

Osoby dotknięte chorobą alkoholową są środowiskami szczególnie trudnymi w prowadzeniu pracy socjalnej, trudnymi w przełamywaniu nawyków ocenianych społecznie jako negatywne.

Środowiska, z którymi współpracuje Gmina w ramach programów lokalnych i ogólnokrajowych dotyczą osób deklarujących chęć do współpracy, jednakże wiele środowisk pozostaje poza przygotowanymi i prowadzonymi programami w tym zakresie.

Tabela 16. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na alkoholizm w latach 2013-2015.

ALKOHOLIZM	2013	2014	2015
-------------------	------	------	------

Liczba rodzin	10	13	12
Liczba osób w rodzinach	14	16	14

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

Narkomania

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwuje się w naszym kraju znaczny wzrost rozmiaru problemu narkotyków. Zwiększała się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność. Wraz ze wzrostem ilościowym następowały zmiany jakościowe. Polska scena lekowa zaczęła upodabniać się do zachodnioeuropejskich. Pojawiły się na szerszą skalę nowe, charakterystyczne dla krajów zachodnich substancje i nowe wzory.

Bazą dla analiz krajowych są informacje przekazywane przez gminy, a w szczególności:

- badania ankietowe na próbach reprezentatywnych mieszkańców lub wyróżnionych grup, np. młodzieży,
- badania metodami jakościowymi (pogłębione wywiady, obserwacje itp.) wśród wyróżnionych kategorii np. młodzieży szkolnej lub osób używających narkotyków w sposób rodzący poważne problemy.

Analizy wskaźników używania narkotyków wśród młodzieży szkolnej pochodzące z badań ankietowych wykazały znaczny wzrost rozpowszechnienia tego zjawiska w ostatnich latach. Wyniki ostatnich badań ogólnopolskich i lokalnych sugerują kontynuację wzrostu rozpowszechnienia eksperymentowania z narkotykami i ich okazjonalnego używania wśród młodzieży szkolnej.

Wyniki badania ESPAD zrealizowanego w 1999 roku na próbie ogólnopolskiej uczniów klas pierwszych i trzecich szkół średnich pokazały, że przetwory konopi pozostają najbardziej rozpowszechnioną substancją nielegalną używaną przez młodzież. Od 1995 roku, kiedy zrealizowano pierwszą edycję tego badania, najbardziej wzrosły odsetki uczniów sięgających po heroinę, amfetaminę i ecstasy.

Jak pokazały wyniki badania przeprowadzonego metodami jakościowymi wśród uczniów i nauczycieli szkół, narkotyki w szerokim rozumieniu to dla młodych ludzi wszelkie substancje zmieniające stan świadomości, których używanie jest źródłem przyjemności ale też zagrożeń, przede wszystkim uzależnieniem.

Konopie w zasadzie nie są postrzegane jako narkotyk, to niegroźne „ziołko”, element codzienności, ich używanie nie „stygmatyzuje” - taka najczęściej funkcjonuje opinia w środowiskach.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskazano kierunki strategicznych działań do realizacji w przyszłych latach:

1. Kontynuacja działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i poszerzanie o inne, rozbudowane, cykliczne programy profilaktyczne.
2. Istotne jest, aby zajęcia profilaktyczne obejmowały ćwiczenia odmawiania picia, nieulegania naciskowi grupy, bronięcia własnych postawi przekonań.
3. Realizacja programów profilaktycznych obejmować powinna coraz młodsze grupy wiekowe. Jak wykazują badania, jednym z ważniejszych zadań jest dotarcie do uczniów szkół podstawowych i pierwszej klasy gimnazjum. Jest to najlepszy moment, aby wpłynąć na zmianę preferencji w korzystnym kierunku, gdyż w późniejszym okresie zaczyna się lawinowy wzrost niepożądanych zachowań alkoholowych.
4. W związku z różnorodnością działań ryzykownych podejmowanych przez młodzież a także szeroką skalą innych zagrożeń wskazane jest tworzenie oddziaływań edukacyjnych i prewencyjnych dotyczących różnych środków odurzających (alkohol, tytoń, narkotyki) czy też adekwatnych sposobów zachowania się w sytuacjach przemocowych.
5. Wzrost dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych dotyczących problemów alkoholowych m.in. poprzez preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz młodzieży także rodziców (np. „Drugi Elementarz”, „Program Domowych Detektywów”).
6. Współpraca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji i innych instytucji w kierunku prawnego egzekwowania przestrzegania ustawowego zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.
7. Konieczne jest tworzenie zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej angażującego wiele grup społeczności lokalnej (oprócz młodzieży i rodziców także wychowawców, sprzedawców napojów alkoholowych, przedstawicieli samorządu itp.)

7. Pozaustawowe usługi realizowane przez MGOPS w Lubniewicach

7.1 Projekt systemowy

7.1.1 Europejski Fundusz Społeczny

Europejski Fundusz Społeczny jest głównym instrumentem polityki strukturalnej i polityki zatrudnienia Unii Europejskiej, wspierającym działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich. Jego działania służą celom ponadnarodowym określanym mianem *Europejskiej Strategii Zatrudnienia* oraz rocznymi Wytycznymi w sprawie zatrudnienia, które dotyczą intensyfikacji działań w ramach tzw. *czterech filarów Europejskiej Polityki Zatrudnienia* czyli:

- poprawa zatrudnialności,
- rozwój przedsiębiorczości,
- poprawa zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw i pracowników,
- wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy.¹²

Priorytety EFS realizowane są w ramach pięciu obszarów wsparcia i określają zakres działań mogących otrzymać wsparcie ze strony funduszu. Obejmują one:

- Aktywną politykę rynku pracy;
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia;
- Kształcenie ustawiczne;
- Doskonalenie kadr gospodarki (promocja potencjału adaptacyjnego) oraz rozwój przedsiębiorczości;
- Zwiększenie dostępu i uczestnictwo kobiet na rynku pracy-działania zmniejszające dysproporcję;¹³

Ponadto, w ramach EFS wspierane są kwestie horyzontalne (wspólne dla wszystkich krajów członkowskich UE) obejmujące:

- Rozwój lokalny;
- Równość szans;
- Rozwój społeczeństwa informacyjnego;
- Zrównoważony rozwój.¹⁴

Celem Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost poziomu zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego, wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa oraz zwiększenie spójności społecznej i terytorialnej.¹⁵

7.1.2 Cele Projektu

Głównym celem projektu jest podjęcie działań na rzecz integracji społecznej mieszkańców gminy rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji społecznej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Cel ten miał być osiągnięty dzięki realizacji następujących celów szczegółowych:

1. upowszechnienie stosowania kontraktu socjalnego jako narzędzia pracy socjalnej,
2. zintensyfikowanie działań MGOPS na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu,
3. promocja aktywnej integracji na terenie gminy Lubniewice,
4. wzmocnienie potencjału MGOPS w realizacji jego zadań oraz pracy socjalnej.

¹² Zasady przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007- 2013

http://www.efs.gov.pl/Dokumenty/Lists/Dokumenty%20programowe/Attachments/93/Zasady_2013_wersja_ostateczna_z_errata.pdf

¹³ Por. Zasady przygotowania... , *op. cit.*

¹⁴ Por. Zasady przygotowania... , *op. cit.*

¹⁵ *Ibidem.*

7.1.3 Grupa docelowa

Wybór grupy docelowej, tj. grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym był uzasadniony, ponieważ osoby te wymagają kompleksowego wsparcia, szerszego niż instrumenty rynku pracy, w szczególności, że duża część grupy docelowej nie figuruje w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne i w związku z tym nie może skorzystać ze wsparcia PUP. Osoby te oraz ich rodziny natykają się na problemy bytowe i społeczne, dotknięte są ubóstwem, a niejednokrotnie bezrobociem. Szanse na polepszenie ich sytuacji oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu często ograniczone są wysokim poziomem bezrobocia na terenie całej gminy, a z drugiej strony niewystarczającymi kwalifikacjami do podjęcia zatrudnienia lub trudnościami w przekwalifikowaniu zawodowym, niskim poziomem motywacji do pokonywania problemów czy wpływem środowiska lokalnego. Ponadto gmina Lubniewice jest rozległą obszarowo i często występuje problem bardzo ograniczonych możliwości dojazdu z miejsca zamieszkania do zakładu pracy czy innych instytucji, w tym urzędów administracji publicznej. Stanowi to dodatkowe obciążenie dla kobiet, które częściej zajmują się osobami zależnymi.¹⁶

Tabela 17. Wykaz uczestników projektu systemowego w latach 2009 – 2014.

Źródło weryfikacji / pozyskania danych do pomiaru wskaźnika	Liczba osób	W tym		Liczba osób z terenów wiejskich
		Kobiet	mężczyzn	
Podpisane „deklaracje uczestnictwa”	68	29	39	31
Podpisane kontrakty socjalne	68	29	39	31
W tym: zakwalifikowane osoby z orzeczoną niepełnosprawnością	17	9	8	3
Liczba osób, które zakończyły udział w tym przerwały z tyt. podjęcia zatrudnienia	0	0	0	0
Liczba osób, które przerwały udział w projekcie	0	0	0	0
Liczba uczestników ogółem na początek okresu sprawozdawczego	12	3	9	4
Liczba uczestników ogółem na koniec okresu sprawozdawczego	68	29	39	27

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 18. Strona finansowa projektu systemowego realizowanego w latach 2009 – 2014 przez MGOPS w Lubniewicach.

ROK	KWOTA OGÓLEM	DOFINANSOWANIE	WKŁAD WŁASNY
2009	87.175,37 zł	77.520,20 zł	9.655,17 zł
2010	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
2011-2013	273.739,57 zł	244946,57 zł	28.793,00 zł
2014	99.473,88 zł	84.552,80 zł	14.921,08 zł

¹⁶ Por. E. Niwald, B. Pawłowicz, PONAD GRANICAMI – CENTRUM INICJATYW. (...), str. 30

7.1.4 Innowacyjność działań dla MGOPS w Lubniewicach

Rezultaty twarde do osiągnięcia w ramach realizacji projektu systemowego obejmowały:

1. aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
2. podpisanie i realizacja kontraktów socjalnych oraz indywidualnych ścieżek reintegracji
3. upowszechnienie kontraktu socjalnego,
4. poprawę sytuacji finansowej,
5. wzmocnienie potencjału OPS poprzez zatrudnienie 1 pracownika socjalnego.¹⁷

Rezultaty miękkie natomiast to:

1. wzrost samooceny i poczucia własnej wartości uczestników,
2. przełamanie lęku przed podjęciem pracy,
3. wspieranie samodzielności.

7.2 III Sektor – organizacje pozarządowe

W 2010 roku w Polsce zarejestrowanych było 12 tysięcy fundacji i 71 tysięcy stowarzyszeń (nie licząc ochotniczych straży pożarnych, których jest 16 tys.). Województwo lubuskie ma najmniej takich podmiotów około - 3%.¹⁸

Gmina Lubniewice niestety nie posiada wyspecjalizowanych jednostek w prowadzeniu aktywizacji społeczno-zawodowej z osobami niepełnosprawnymi, zagrożonymi wykluczeniem społecznym, borykającymi się z problemami ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej i przewlekłej choroby, uzależnienia od alkoholu bądź narkotyków itp. Mówimy tu o ośrodkach wsparcia, klubach integracji społecznej, centrach integracji społecznej, spółdzielniach socjalnych, warsztatach terapii zajęciowej, zakładach aktywności zawodowej, dziennych domach pomocy, noclegowniach, schroniskach, jadłodajniach itp. Brak infrastruktury społecznej to dość poważny problem, który jednak otwiera bardzo duże możliwości dla istniejących i nowych organizacji pozarządowych.

Gmina Lubniewice współpracuje z organizacjami pozarządowymi na podstawie uchwały w sprawie rocznego programu współpracy gminy Lubniewice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na dany rok. Współpraca opiera się na realizacji niżej wymienionych celów.

Celem głównym Roczno Programu jest kształtowanie partnerstwa gminy z organizacjami pozarządowymi dla wspólnych działań służących definiowaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianie aktywności społeczności lokalnej.

Cel, o którym mowa w § 3 w/w dokumentu, realizowany będzie poprzez następujące cele szczegółowe:

1. umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie oraz wspólnotę lokalną,
2. integracja podmiotów polityki lokalnej obejmującej swym zakresem sferę zadań publicznych wymienionych w art. 4 ustawy,
3. rozwijanie poczucia przynależności do lokalnej społeczności,
4. prowadzenie nowatorskich i bardziej efektywnych działań na rzecz mieszkańców,
5. zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów i kreowaniu lokalnej polityki,
6. racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych.

Przedmiotem współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi jest:

1. realizacja zadań Gminy wynikających z ustawy,
2. diagnozowanie potrzeb społecznych oraz określanie sposobu ich zaspokajania,
3. zwiększenie efektywności działań Gminy na rzecz mieszkańców.

Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi realizowana jest w formach finansowych lub pozafinansowych oraz innych i opiera się na zasadach:

¹⁷ Por. *op. cit.*, str. 31

¹⁸ Strategia polityki społecznej województwa lubuskiego na lata 2014 – 2015, Zielona Góra 2014

- pomocniczości
- suwerenności stron
- partnerstwa
- efektywności
- uczciwej konkurencji
- jawności.

Projekty tworzone przez ludzi dla ludzi, szczególnie w środowiskach lokalnych, na bazie rozległego zaangażowania się społeczności rozwijać się będą w zrównoważony i trwały sposób przez dłuższy czas. Innymi słowy efekt interwencji będzie trwalszy.¹⁹

7.3 Partnerstwo lokalne

Partnerstwo lokalne na rzecz Ekonomii Społecznej działające pod nazwą – Skuteczni w partnerstwie regionu. Celem partnerstwa jest tworzenie płaszczyzny współpracy w przedmiocie działania wspólnym dla Partnerów, rozwój dialogu i wymiana doświadczeń między Partnerami.

Współpraca zawarta jest w zakresie:

- wzajemnego promowania partnera w kontaktach z podmiotami trzecimi, w tym poprzez umieszczenie informacji o Partnerze na swojej stronie internetowej, w broszurach i materiałach informacyjnych, w zakresie określonym przepisami prawa,
- inicjowania wspólnych przedsięwzięć w zakresie objętym tematyką współpracy o charakterze lokalnym i ponadlokalnym,
- wspólnej realizacji projektów m. in. Ze środków unijnych na podstawie odrębnej umowy,
- konsultacji, szkoleń i wymiany doświadczeń w zakresie objętym tematyką współpracy.²⁰

Umowa partnerska zawarta została pomiędzy 14 jednostkami w tym:

- a. jednostkami administracji samorządowej:
  - a. Starostwo Powiatowe w Sulęcinie
  - b. Gmina Sulęcín
  - c. Gmina Lubniewice
  - d. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie
  - e. Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulęcinie
  - f. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach
  - g. Ośrodek Pomocy Społecznej w Torzymiu
- b. ośrodkami kultury
  - a. Sulęciński Ośrodek Kultury
  - b. Gminny Ośrodek Kultury „Pod Morwą” w Lubniewicach
- c. Organizacjami pozarządowymi
  - Stowarzyszeniem RAZEM w Sulęcinie
  - Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Glisno
  - Lubniewicki Klub Seniora „Gorące serca”,
  - Towarzystwo Przyjaciół Lubniewic,
  - Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej,
  - Kraina Szlaków Turystycznych w Sulęcinie. Lokalna Grupa Działania.

Partnerzy w ramach współpracy odbywają regularne spotkania, na które zaproszeni zostają specjaliści z zakresu m.in.:

- projektów dofinansowanych z Unii Europejskiej,
- partnerstw lokalnych i ponad lokalnych,
- prowadzenia organizacji pozarządowych,
- promocji działań.

¹⁹ S. Skinner, Silniejsze społeczności, Jak budować potencjał społeczności i sektora publicznego, Centrum Aktywności Lokalnej, s. 108 – 109.

²⁰ Umowa partnerstwa lokalnego na rzecz Ekonomii Społecznej działającego pod nazwą – Skuteczni w partnerstwie regionu zawarta w dniu 05.11.2014 w Lubniewicach

7.4 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubniewicach działa w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356, z późn. zm.), w składzie zatwierdzonym zarządzeniem Burmistrza Lubniewic w sprawie powołania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubniewicach.

Członkami Komisji są przedstawiciele Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach, Policji, Sądu, Straży, specjaliści z zakresu pedagogiki, prawa, terapii, profilaktyki uzależnień, przemocy domowej przeszkoleni w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Komisja obejmuje zasięgiem swojego działania teren Gminy Lubniewice.

Zakres działania Komisji:

Komisja inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem działań jest ograniczanie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu i innych środków, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Ponadto, Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a w szczególności:

- wydawanie postanowień dotyczących zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałą Rady Miejskiej Gminy Lubniewice;
- prowadzenie kontroli przestrzegania warunków i zasad sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na podstawie upoważnienia Burmistrza Lubniewic;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- prowadzenie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu i innych środków powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Do kompetencji Komisji należą również zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.). Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracuje ściśle z Zespołem interdyscyplinarnym przy MGOPS w Lubniewicach.

Przepisy prawne stanowiące podstawę działania GKRPA:

- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa o pomocy społecznej,
- Ustawa o przeciwdziałaniu Narkomanii,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalany corocznie przez Radę Miejską w Lubniewicach,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych 2010-2015,
- Strategia Rozwoju Gminy na lata 2014-2020,

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikające z powyższych przepisów:
Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikające z powyższych przepisów:

- 1) Podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych współuzależnionych, w tym:
    - dokonywanie analizy potrzeb w tym zakresie.
  - 2) Udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:
    - przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcie terapią,
    - motywowanie i zobowiązywanie do podjęcia leczenia odwykowego,
    - kierowanie do biegłych w przedmiocie orzekania o uzależnieniu,
    - kierowanie spraw do sądu o wydanie orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
    - podejmowanie działań zmierzających zapobieganiu przemocy w rodzinie,
    - kierowanie osób uzależnionych i uwikłanych w przemoc domową do specjalistów i instytucji świadczących usługi specjalistyczne,
    - inicjowanie działań zmierzających do animacji i aktywizacji środowiska lokalnego w niesienie pomocy osobom z problemem alkoholowym i problemem przemocy,
    - inicjowanie i organizacja szkoleń, debat i konferencji w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie,
    - organizowanie pomocy dzieciom ze środowisk zagrożonych marginalizacją, ze szczególnym uwzględnieniem problemów alkoholowych.
  - 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy:
    - inicjowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
    - inicjowanie i prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej,
    - podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym ze szczególnym naciskiem na promocję zdrowego stylu życia, kierowanych do dzieci i młodzieży,
    - wspieranie realizacji pozalekcyjnych programów sportowych, opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
  - 4) Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu:
    - prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych,
    - podejmowanie działań wobec firm prowadzących reklamę napojów alkoholowych w sposób niezgodny z przepisami,
    - podejmowanie działań informacyjnych i profilaktycznych skierowanych do kierowców pojazdów mechanicznych,
    - prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu.
  - 5) Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w rozwiązywaniu problemów uzależnień i przemocy w rodzinie:
    - organizacja i współorganizacja szkoleń, debat, konferencji i imprez profilaktycznych,
    - prowadzenie działań o charakterze interdyscyplinarnym w zakresie przeciwdziałania i usuwania skutków problemów uzależnień i przemocy.
- W ramach Komisji działają stałe podkomisje problemowe:
- podkomisja motywacyjna,
  - podkomisja interwencyjna,
  - podkomisja kontrolna,
  - podkomisja profilaktyczna.

Tabela 19. Rozpoznana skala problemu.

Rozpoznana skala problemu	2013	2014	2015
Ilość osób z rozpoznany problemem alkoholowym	0	18	22
Ilość osób skierowanych na leczenie odwykowe przymusowe	0	0	0
Ilość rozmów przeprowadzonych z osobami nadużywającymi alkohol	0	18	20
Ilość osób z problemem alkoholowym objętych kontraktem socjalnym	0	0	0

Ilość osób skierowanych na terapię uzależnień	0	0	0
Rozpoznanie osób z problemem narkotykowym	0	0	0

Źródło: na podstawie danych GKRPA w Lubniewicach.

Tabela 20. Formy pracy z rodzinami alkoholików i alkoholikami niepijącymi.

FORMY PRACY Z RODZINAMI ALKOHOLIKÓW I ALKOHOLIKAMI NIEPIJĄCYMI	2013	2014	2015
Ilość rodzin z problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie	1	1	5
Grupy wsparcia dla osób współuzależnionych	0	0	0
Organizowane obozy terapeutyczne dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	0	0	0
Ilość aktywnie działających klubów AA	0	0	0
Ilość prowadzonych świetlic socjoterapeutycznych	0	0	0
Prowadzone grupy wsparcia	0	0	1
Ilość prowadzonych grup DDA	0	0	0

Źródło: na podstawie danych GKRPA w Lubniewicach

Tabela 21. Przygotowanie merytoryczne członków GKRPA.

	2013	2014	2015
Ilość osób posiadających uprawnienia do prowadzenia terapii uzależnień PARPA	brak	brak	brak
Przeprowadzone superwizje dla pracowników	brak	brak	brak

Źródło: na podstawie danych GKRPA w Lubniewicach

7.5 Zespół interdyscyplinarny

W skład zespołu interdyscyplinarnego obligatoryjnie wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- policji;
- oświaty;
- ochrony zdrowia;
- organizacji pozarządowych;
- kuratorzy sądowi

W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą także wchodzić prokuratorzy i przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na pierwszym posiedzeniu zespołu wybierany jest, spośród jego członków, przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego.

Podstawowym zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadania te są wykonywane w szczególności przez:

- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.
- dokonywanie diagnozy problemu przemocy w rodzinie;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze, których celem i zadaniem jest rozwiązywanie problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W skład grup roboczych obligatoryjnie wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- policji;
- oświaty;
- ochrony zdrowia.²¹

W skład grup roboczych mogą wchodzić również kuratorzy sądowi, oraz przedstawiciele innych podmiotów będący specjalistami w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. Zadania grup roboczych to w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.²²

Instytucja zespołu interdyscyplinarnego uregulowana jest m.in. w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem zespołu interdyscyplinarnego jest działalność profilaktyczna i pomoc rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Dyspozycja wyżej wskazanego przepisu nadaje zespołowi interdyscyplinarnemu status podmiotu o charakterze wewnętrznym, działającego w gminie w ramach jej zadań własnych, a także określa szczegółowo przedstawicieli wchodzących w jego skład. Ustawa nie określa wprost statusu prawnego zespołu interdyscyplinarnego, wskazując jedynie, iż powoływany jest przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Zespół działać ma jednak nie na podstawie uchwały rady gminy, lecz porozumień zawieranych między wójtem a podmiotami, o których mowa w art. 9a ust. 3 lub 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (których przedstawiciele wchodzi w skład zespołu).²³

Zgodnie z art. 9a ust. 15 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), ustawodawca powierzył radom gmin kompetencje do określania w drodze uchwały tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

W kwestii funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego, należy przyjąć, że uchwała rady gminy ma doprecyzować regulacje ustawowe, zawarte w art. 9a ust. 7, ust. 10-14, a więc określać, w jaki sposób zespół będzie pracował. Adresatami tych norm mają być członkowie zespołu i ewentualni uczestnicy postępowań prowadzonych przez zespół w toku realizacji powierzonych mu zadań. Należy wskazać, że art. 9a ust. 9 ustawy obowiązek zapewnienia obsługi organizacyjno - technicznej zespołu interdyscyplinarnego nakłada na ośrodek pomocy społecznej, czym w zasadzie wyczerpuje tę problematykę. Co istotne, ustawa nie zastrzega wobec członków gminnego zespołu interdyscyplinarnego wymogu braku karalności za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Zgodnie z art. 9a ust. 15 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), ustawodawca powierzył radom gmin kompetencje do określania w drodze uchwały tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.²⁴

W kwestii funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego, należy przyjąć, że uchwała rady gminy ma doprecyzować regulacje ustawowe, zawarte w art. 9a ust. 7, ust. 10-14, a więc określać, w jaki sposób zespół będzie pracował. Adresatami tych norm mają być członkowie zespołu i ewentualni uczestnicy postępowań prowadzonych przez zespół w toku realizacji powierzonych mu zadań. Należy wskazać, że art. 9a ust. 9 ustawy obowiązek zapewnienia obsługi organizacyjno - technicznej zespołu interdyscyplinarnego nakłada na ośrodek pomocy społecznej, czym w zasadzie wyczerpuje tę problematykę. Co istotne, ustawa

²¹ Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842, z 2011 r. Nr 149, poz. 887) 2

²² Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842, z 2011 r. Nr 149, poz. 887)

²³ Por. *op. cit.*, art. 9a

²⁴ Por. *op. cit.*, art. 9a

nie zastrzega wobec członków gminnego zespołu interdyscyplinarnego wymogu braku karalności za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Do głównych zadań zespołu należy Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Procedurę „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245), wydane na podstawie art. 9d ust.5 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.²⁵

Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.²⁶

Tabela 22. Zespół Interdyscyplinarny w latach 2013 – 2015.

Lata	Liczba założonych „Niebieskich Kart”	Sprawy przemocy			Osoby doznające przemocy			Zakończona procedura „Niebieska Karta”
		mężczyzna	kobieta	dziecko	mężczyzna	kobieta	dziecko	
2013	1	1	0	0	0	1	0	1
2014	2	2	0	0	0	2	0	4
2015	6	2	0	0	1	6	5	0

Źródło: opracowanie własne.

Zarządzeniem Nr 72/2/W/2013r. Burmistrza Lubniewic z dnia 07 stycznia 2013r. powołano Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubniewicach wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

1. Sąd Rejonowy w Sulęcinie
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubniewicach
4. Komenda Powiatowa Policji w Sulęcinie
5. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach
6. Zespół Szkół Samorządowych w Lubniewicach
7. Praktyka Lekarza Rodzinnego „Sanvita” w Lubniewicach
8. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Glisno

7.6 Asystent rodziny

Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny pochodzenia i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak

²⁵ Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842, z 2011 r. Nr 149, poz. 887)

²⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).

wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współdziałaniu rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki powolnie posuwanie się do przodu.

Do funkcji asystenta rodziny zaliczono funkcję wsparcia psychiczno – emocjonalnego, diagnostyczno – monitorującą, opiekuńczą, doradczą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą – aktywizującą, koordynacji działań skierowanych na rodzinę. Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny, organizację własnego warsztatu pracy.

Zadania asystenta rodziny określa art. 15.1. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Tabela 23. Sprawozdanie finansowe za rok 2015.

	Wyszczególnienie	Wykonanie
1	Wydatki na wynagrodzenie asystenta rodziny	30 294,16 zł
1.1	Finansowanie z budżetu gminy	15 261,16 zł
1.2	Finansowanie z innych źródeł	15 033,00 zł

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 24. Sprawozdanie rzeczowe.

Liczba zatrudnionych asystentów		
2013	2014	2015
1	1	1

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 25. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny		
2013	2014	2015
10	13	9

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 26. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej		
2013	2014	2015
0	1	0

Źródło: opracowanie własne.

7.7 Środowiskowy Dom Samopomocy

Funkcjonuje na podstawie

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy
- zarządzenia z dnia 8 marca 2012 r. w sprawie ustalenia „ sposobu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez środowiskowe domy samopomocy w województwie lubuskim.

ŚDS jest samorządową jednostką budżetową Gminy Lubniewice. Ośrodek został wyodrębniony ze struktur MGOPS w Lubniewicach na mocy uchwały Nr XXI/140/2012 z dnia 22 listopada 2012 r Rady Miejskiej w Lubniewicach.

Misja

Przywracanie osobom z zaburzeniami psychicznymi radzenia sobie w sytuacjach życiowych na najwyższym z możliwych poziomie, stwarzanie możliwości do rozwoju ruchu samopomocowego oraz rozwój sieci oparcia społecznego we współpracy z najbliższym i dalszym otoczeniem społecznym.

Cele, zadania ŚDS

Celem działalności Domu jest wspieranie uczestników i ich rodzin oraz kompensowanie skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego, a także propagowanie modelu zdrowej rodziny poprzez:

- stwarzanie warunków do nabycia umiejętności wykonywania podstawowych czynności życia codziennego, doskonalenia umiejętności nabytych oraz realizacja zadań życiowych
- podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia
- zapewnienie miejsca pobytu, jednego gorącego posiłku dziennie, w tym dietetycznego zgodnie ze wskazówkami lekarza
- wsparcie psychologiczne i terapeutyczne- wsparcie w sytuacjach kryzysowych
- opiekę pielęgniarską i rehabilitację fizyczną,
- integracje osób z zaburzeniami psychicznymi w społeczności lokalnej poprzez aktywizacje zawodową i społeczną
- stymulowanie osobistego rozwoju poprzez opracowanie indywidualnego planu pomocy
- zapewnienie warunków do rozwoju samorządności uczestników
- umożliwieni udziału w terapii zajęciowej, indywidualnej, grupowej, grupach wsparcia, spotkaniach grupowych, wspieranie grup samopomocowych w zakresie zdrowia psychicznego
- zaspokajanie w miarę możliwości tych potrzeb, które wpływają w dużym stopniu na rozwój psychiczny: bezpieczeństwa, działania higieniczne, odżywiania, ruchu, odpoczynku, kontaktu, godności osobistej, kontaktu emocjonalnego, sensu życia, kulturalne
- umożliwienie realizacji potrzeb religijnych i kulturalnych
- zapobieganie stanom powodującym konieczność ciągłej opieki ze strony instytucji poprzez globalna rehabilitację środowiskową
- zróżnicowanie usług w zależności od możliwości psychofizycznych osób oraz ich potrzeb, oczekiwań, zainteresowań

- organizowanie spotkań i zajęć integracyjnych poza Środowiskowym Domem Samopomocy
- współpraca z rodzinami osób korzystających z działalności Domu, poradnictwo, informacja, wsparcie i pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych
- wspieranie grup samopomocowych
- uaktywnianie środowiska związane z propagowaniem i ochrona zdrowia psychicznego
- współpraca ze środkami masowego przekazu w celu propagowania ochrony zdrowia psychicznego
- współpraca z organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, kościołem, placówkami oświatowymi, kulturalnymi, samorządami lokalnymi w celu integracji osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin ze środowiskiem
- kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin właściwych postaw społecznych a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Tabela 27. JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ O ZASIĘGU LOKALNYM - PROWADZONE W RAMACH ZAŁOŻENIA Z ZE ŚRODKÓW NA POMOC I INTEGRACJĘ SPOŁECZNA

WYSZCZEGÓLNIENIE	PODMIOT PROWADZĄCY - GMINA			INNY PODMIOT PROWADZĄCY			PODMIOT PROWADZĄCY - GMINA			INNY PODMIOT PROWADZĄCY		
	2015						2014					
	liczba	liczba	liczba osób	liczba	liczba	liczba osób	liczba	liczba	liczba osób	liczba	liczba	liczba osób
	jednostek ¹⁾	miejsc ²⁾	korzystających ³⁾	jednostek ¹⁾	miejsc ²⁾	korzystających ³⁾	jednostek ¹⁾	miejsc ²⁾	korzystających ³⁾	jednostek ¹⁾	miejsc ²⁾	korzystających ³⁾
1	2	3	4	5	6	7	2	3	4	5	6	7
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OŚRODKI WSPARCIA	2	1	20	19	0	0	0	1	20	20	0	0
w tym:												
prowadzące miejsca całodobowe okresowego pobytu	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
w tym: (z wiersza 2)												
OŚRODKI WSPARCIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	4	1	20	19	0	0	0	1	20	20	0	0
w tym: Środowiskowe domy samopomocy	6	1	20	19	0	0	0	1	20	20	0	0

Źródło: opracowanie własne.

7.8 Dodatkowe zadania

Do dodatkowych zadań Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach należy prowadzenie naboru, realizowanie postępowania administracyjnego, wydawanie decyzji a także wypłata świadczeń :

- a. z funduszu alimentacyjnego;
- b. dodatków mieszkaniowych;
- c. dodatków energetycznych;
- d. stypendiów szkolonych;
- e. zasiłków szkolnych.

Tabela 28. Inne formy wsparcia

RODZAJ ŚWIADCZENIA ROK	ILOŚĆ OSÓB			ILOŚĆ ŚWIADCZEŃ			KWOTA		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
FUNDUSZ ALIMENTACYJNY	25	27	27	331	311	320	127 387 zł	126 700 zł	134 300 zł
DODATKI MIESZKANIOWE	26 rodzin	28 rodzin	19 rodzin	258	272	175	44 295 zł	53 164 zł	35 488 ZŁ
STYPENDIA I ZASIŁKI SZKOLNE	-	-	43	-	-	150	-	-	53 980 zł
GKRPA	-	18	20	-	-	-	51 553 zł	73 724 zł	66 777 zł

Źródło: opracowanie własne.

8. Zdiagnozowane potrzeby i zasoby Gminy Lubniewice

8.1 Zasoby

1. Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, w tym obszary chronione: Natura 2000 zabytki.

Jednym z zasadniczych elementów tworzących krajobraz Lubniewic są wody powierzchniowe. Składają się na nie jeziora pochodzenia polodowcowego oraz rzeka Lubniewka, która łączy większość z nich. Poniżej przedstawiona została krótka charakterystyka największych jezior gminy: Lubniewsko (pow. 240,4 ha), Lubiąż (146 ha), Jarnatowskiego (40 ha), Krajnik (38,8 ha) oraz Krzywego (17 ha).

- a. **Jezioro Lubniewsko** (zwane także Nakońskim lub Świerkowskim) jest jeziorem rynnowym o wydłużonej sylwetce. Na jeziorze znajdują się cztery wyspy o łącznej powierzchni 0,4 ha, z których największa to Rybnik. Lubniewsko ze względu na doskonałe walory posiada warunki do uprawiania żeglarstwa oraz - ze względu na bogactwo wielu gatunków ryb - do wędkarstwa. Dookoła jeziora biegnie niebieski szlak pieszy o długości 14,6 km.
- b. **Jezioro Lubiąż** to jezioro rynnowo-zaporowe. Związane jest z występującym na północ ostańcem wysoczyznowym, który zagroził drogę spływającym wodom ku północy tworząc naturalną zaporę. Jezioro posiada dwa odpływy – duży w postaci rzeki Lubniewki z jeziora Lubniewickiego oraz mały z jeziora Jarnatowskiego i Krzywego. Jezioro ma dobre warunki rekreacyjne, charakteryzuje się również dobrymi warunkami do wędkarstwa - od lat 90. podlega zarybianiu. Zbiornik wodny otoczony jest czerwonym szlakiem spacerowym o długości 12,5 km.
- c. **Jezioro Jarnatowskie** otoczone jest ze wszystkich stron lasem sosnowym. Posiada bardzo dobrze rozwinięty litoral przybrzeżny z pasem trzciny i oczeretów.

d. Jezioro Krajnik ma kształt kotła o wyrównanej linii brzegowej i dużej głębokości. Jest to jedno z najgłębszych jezior w województwie lubuskim – maksymalna głębokość wynosi 35,5 m. Wody jeziora Krajnik zasilane są przez rzekę Lubniewkę wypływającą z oddalonego o 500m jeziora Lubiąż, a także przez liczne źródła oraz ciek doprowadzające wodę z pobliskich pól i łąk.

e. Jezioro Krzywe, najmniejsze z wymienionych, jest położone wśród lasów i ma tendencję do zarastania.

Pozostałe jeziora gminy Lubniewice to oczka wytopiskowe, często położone w lasach. Niektóre z nich zarastają torfowiskami lub bagnami. Największym i najpiękniejszym z nich jest jezioro Janowiec, które jednak intensywnie zarasta.

Rzeka Lubniewka (27 km długości) jako ciek typu nizinnego charakteryzuje się bardzo wyrównanym reżimem wodnym. Przepływa przez jeziora Lubniewsko, Lubiąż i Krajnik oraz pobliskie lasy, które odgrywają rolę jego zbiorników retencyjnych. Przy wykorzystaniu różnicy wysokości między jeziorami Lubiąż i Krajnik oraz poniżej jeziora Krajnik, na rzece zbudowane zostały trzy jazy o wysokości 2,8 m, 1,5 m i 1,0 m. W przeszłości spiętrzenia wody wykorzystywano do napędu kół młyńskich. Rzeka Lubniewka charakteryzuje się nienajlepszym stanem czystości – w przeszłości do rzeki odprowadzane były ścieki.

2. Lokalizacja geograficzna (bliskość dużych aglomeracji miejskich: np. Poznań, Berlin).

3. Węzeł komunikacyjny: Powiązania drogowe stwarzają możliwości transportowe z większymi ośrodkami miejskimi, a odległości do niektórych jednostek związanych z Lubniewicami są następujące²⁷:

- Sulęcín: 15 km (czas dojazdu ok. 15 min);
- Skwierzyna: 25 km (25 min);
- Łągów: 28 km (30 min);
- Gorzów Wlkp.: 30 km (30 min);
- Międzyrzecz: 32 km (35 min);
- Frankfurt nad Odrą: 74 km (60 min);
- Zielona Góra: 99 km (80 min);
- Szczecin: 130 km (90 min);
- Poznań: 150 km (100 min);
- Berlin: 167 km (130 min).

4. Infrastruktura:

- komunikacyjna: drogi powiatowe i gminne, kolej, gimbusy, połączenia PKS w tym do większych aglomeracji miejskich, poczta, dostęp do internetu, sieci komórkowych;
- wodociągowo- kanalizacyjna: dwie oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna w siedmiu miejscowościach i sieć wodociągowa w siedemnastu miejscowościach,
- sportowa: stadiony, boiska sportowe (w tym „Orlik”), sale gimnastyczne, parki;
- służby zdrowia: ośrodek zdrowia, poradnia stomatologiczna, baza diagnostyczna, Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- oświatowa – gimnazjum, szkoła podstawowa, przedszkole i dwa oddziały przedszkolne;
- mieszkalna – mieszkania własnościowe i komunalne, jeden budynek socjalny;
- społeczna – budynki straży pożarnej, policji, ośrodka pomocy społecznej, cztery świetlice wiejskie;
- kulturalna – Gminny Ośrodek Kultury, biblioteka publiczna ,

²⁷

Przy określaniu odległości fizycznej i czasowej korzystano z serwisu maps.google.com, który wyznacza trasy pomiędzy centrami miejscowości.

- turystyczna – hotele, motele, zajazdy, agroturystyka.
5. Atrakcyjność gminy dla nowych inwestorów (np. naturalne zasoby: jeziora, lasy).
  6. Nowe inwestycje.
  7. Dziedzictwo Historyczne:

Tabela 29. Obiekty w gminie Lubniewice wpisane do rejestru zabytków.

Miejscowość	Obiekt	Czas powstania
Lubniewice	Kościół p.w. Matki Boskiej Różańcowej	2 poł. XIV w.
	Dom przy ul. Bohaterów Stalingradu 35	1781 r.
	„Stary zamek”	1793 r.
	Park zamkowy	XVIII w
	„Nowy zamek”	1909 r.
Glisno	Kościół ewangelicki p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	1837 r.
	Zespół pałacowo-parkowy	XVIII/XIV w.
Jarnatów	Kościół ewangelicki p.w. MB Szkaplerznej	1710 r.
	Zespół pałacowo-parkowy	XVIII w.
	Cmentarz katolicki (nowy)	1948 r.
Rogi	Pałac	ok. 1910 r.

Źródło: opracowanie własne.

8. Turystyka
  - a. Szlaki piesze i rowerowe

Tabela 30. Szlaki piesze i rowerowe.

Szlaki piesze	Szlaki rowerowe
Na terenie gminy	
-szlak <i>niebieski</i> - wokół jeziora Lubniewsko (14,0 km);	-szlak <i>niebieski</i> – Osiecko – Lubniewice – Glisno - Górski Młyn – Sobieraj - Jarnatów - 21,1km;
-szlak <i>czerwony</i> – Lubniewice (Urząd Miejski) – Trzcince – Jez. Krzywe – szosa Jarnatów – Lubniewice (8,9 km);	-szlak <i>czerwony</i> – Lubniewice (Urząd Miejski) - Rezerwat Janie-Rogi-Jarnatów - 20,2 km
-szlak <i>żółty</i> – E 11 – Jarnatów – Lubniewice – Pniewo (11,5 km);	-szlak <i>żółty</i> – od czerwonego szlaku rowerowego-Rogi - ok. 2,5 km;
-szlak <i>zielony</i> – Lubniewice (Urząd Miejski) – Rezerwat Janie – Lubniewice (Ośrodek Jeździecki „Master”) (10,9 km);	
-szlak <i>czarny</i> – Lubniewice (Stary Zamek) – wokół Jez. Krajnik – Lubniewice (Urząd Miejski) (4,8 km);	
Kontynuowane poza terenem gminy	
-szlak <i>czerwony</i> - źródła Czerwonego Potoku-Górski Młyn-Wąwóz Żubrowski –	-Międzynarodowy szlak rowerowy R-1 – 9,8km (na terenie gminy Lubniewice)

2,5km	-szlak żółty – Trzemeszno Lubuskie-Kolonia Glisno-Rozdroże – 7km
-szlak żółty – Wędrzyn-Stary nasyp kolejowy – Glisno- 6,0km	-szlak czarny – Grodzisko-Rozdroże – 4km
-szlak czarny – Stary Nasyp kolejowy-Górski Młyn- 1,7km	-szlak czerwony – Źródła Czerwonego Potoku-Wąwóz Żubrowski – 2,5km

Źródło: opracowanie własne na podstawie strony internetowej Urzędu Miasta i Gminy Lubniewice.

9. Stowarzyszenia i organizacje realizujące działania na terenie gminy Lubniewice na rzecz społeczności lokalnej w obszarze ochrony środowiska, rozwoju turystyki, promocji, walki z wykluczeniem społecznym.
10. Aktywna współpraca pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami w realizacji działań.
11. Działalność Rad Sołeckich: Sołectwa Glisno, Rogi, Jarnatów.
12. Lokalni liderzy społeczni.
13. Cykliczne imprezy lokalne i ponadlokalne, imprezy sportowo-rekreacyjne.
14. Doświadczenie w aplikowaniu o dotacje gminne, rządowe, unijne.
15. Potencjał ludzki - osoby w różnym wieku, z różnym doświadczeniem, wiedzą, wykształceniem, kwalifikacjami, uzdolnieniami.
16. Zasoby materialne – np. komputery, drukarki, projektory, ekrany.
17. Przedsiębiorstwa i zakłady pracy zatrudniające mieszkańców gminy.
18. Członkostwo w Zrzeszeniu Gmin Województwa Lubuskiego, Lokalnej Grupie Działania „Kraina Szlaków Turystycznych”, Lokalnej Grupie Rybackiej „Wodny Świat”, Celowym Związku Gmin CZG-12.

8.2 Problemy

1. Niewykorzystane szanse w obszarze turystyki, zły stan obiektów zabytkowych.
2. Niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych, słabe oznakowanie tras turystycznych.
3. Niedostateczna promocja gminy.
4. Ograniczony transport publiczny.
5. Brak żłobków, klubów dziecięcych.
6. Słaba infrastruktura wodno-kanalizacyjna i ograniczony do niej dostęp.
7. Bariery architektoniczne w miejscach użyteczności publicznej.
8. Wzrost liczby uzależnionych od alkoholu, tytoniu, narkotyków, gier hazardowych, od komputera, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.
9. Wzmożona przestępczość, przemoc i agresja wśród dzieci i młodzieży.
10. Ograniczony dostęp do Internetu, sieci telefonii komórkowej.
11. Mała integracja społeczna, niskie poczucie tożsamości mieszkańców z miejscem zamieszkania i brak liderów lokalnych (brak dobrych wzorców).
12. Narastający problem wykluczenia społecznego z tytułu ubóstwa, niepełnosprawności, starości, emigracji zarobkowej członków rodzin.
13. Brak asystentów osób starszych i niepełnosprawnych.
14. Brak zorganizowanego wolontariatu.
15. Słaba współpraca między organizacjami, instytucjami itp.
16. Brak monitoringu miejskiego.
17. Brak strategii rewitalizacyjnej.
18. Rosnąca stopa bezrobocia.
19. Wzrastająca migracja osób młodych w poszukiwaniu pracy.
20. Niewystarczająca liczba programów promujących właściwe postawy.

21. Niewystarczająca ilość lokali komunalnych, socjalnych, brak mieszkań chronionych.
22. Problem stałych odpadów komunalnych.
23. Niespłacalność zadłużeń wobec gminy.
24. Niedostateczna oferta możliwości rozwijania uzdolnień dzieci i młodzieży.
25. Zła infrastruktura drogowa.
26. Braki kadrowe w instytucjach (niewystarczająca liczba specjalistów).

8.3 Analiza SWOT

Analiza SWOT – Strategia Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014 – 2020

W ramach syntezy diagnozy gminy Lubniewice zidentyfikowano **8 słabych stron**. Część z nich to trudne do rozwiązania problemy społeczne, kluczowe dla wysokiej jakości życia (bezrobocie strukturalne, niewielka liczba miejsc pracy). Niektóre słabe strony są również czynnikami szczególnie spowalniającymi procesy rozwojowe (niski poziom dochodów gminnych). W świetle rozwoju turystyki, jako kluczową słabą stroną należy uznać brak spójnego systemu przestrzeni publicznych wokół jezior, który powoduje problem w stworzeniu i promowaniu atrakcyjnej oferty turystycznej. Nie bez znaczenia są również strukturalne problemy podmiotów branży turystycznej, szczególnie tych, które w dalszym ciągu bazują na infrastrukturze powstałej w trakcie funkcjonowania Funduszu Wczasów Pracowniczych. Najważniejsze **szanse** gminy Lubniewice leżą niewątpliwie w stosunkowo dużym pakiecie zewnętrznych środków finansowych, możliwych do pozyskania w najbliższej perspektywie finansowej. Dodatkowo, jako istotne okazje rozwojowej wskazano zwiększający się w Polsce ruch turystyczny oraz rozwijające się usługi uzdrowiskowe. Wykorzystanie choć części pojawiających się szans może wyraźnie podnieść poziom rozwoju i jakość życia w gminie.

W ramach syntezy ustaleń diagnostycznych zidentyfikowano również **5 zagrożeń** dla gminy Lubniewice, w tym m.in. konkurencję silnych ośrodków turystycznych w regionie oraz zwiększający się poziom obciążeń finansowych lokalnych jednostek samorządu terytorialnego. W celu określenia możliwie najlepszego wariantu strategicznego dla gminy Lubniewice przeprowadzono **analizę SWOT/TOWS**. Jej procedura polega na **określeniu siły powiązań** między poszczególnymi mocnymi, słabymi stronami, szansami i zagrożeniami. W pierwszej kolejności sporządzono 8 macierzy relacji pomiędzy zdiagnozowanymi czynnikami rozwoju. Przy tworzeniu każdej z nich ważne były następujące pytania (por. Dziemianowicz i in. 2012):

Tabela 31. Syntetyczna macierz SWOT dla gminy Lubniewice - Strategia Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014 – 2020.

	MOCNE STRONY		SŁABE STRONY
1.	Środowisko przyrodnicze jako potencjał turystyczny i podnoszący jakość życia	1.	Niski udział terenów pokrytych planami miejscowymi i nieaktualne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
2.	Aktywna promocja tworząca wizerunek gminy atrakcyjnej turystycznie	2.	Braki w infrastrukturze technicznej
3.	Stosunkowo wysoki poziom edukacji podstawowej i gimnazjalnej	3.	Niewielka liczba miejsc pracy na terenie gminy i problemy związane z brakiem zatrudnienia
4.	Dziedzictwo kulturowo-historyczne	4.	Problemy strukturalne podmiotów działających w branży turystycznej
5.	Duża powierzchnia terenów wolnych do	5.	„Ucieczka” osób młodych, szczególnie

	zagospodarowania		uzdolnionych
6.	Położenie w pobliżu granicy z Niemcami	6.	Brak spójnego systemu przestrzeni publicznych w okolicy jezior
		7.	Niewielkie możliwości finansowe gminy
		8.	Niekorzystna struktura wieku lokalnej społeczności – relatywnie duża przewaga osób starszych
	SZANSE		ZAGROŻENIA
1.	Duże zainteresowanie „spokojnymi i zielonymi” terenami mieszkaniowymi (szczególnie wśród mieszkańców miast)	1.	Wysokie koszty opracowania dokumentów planistycznych
2.	Możliwe do pozyskania zewnętrzne środki finansowe	2.	Zwiększający się poziom aspiracji i potrzeb społecznych, szczególnie wśród osób młodego pokolenia
3.	Powiększający się rynek usług turystycznych	3.	Konkurencja silnych okolicznych miejscowości turystycznych o podobnym profilu
4.	Zwiększający się popyt na usługi uzdrowiskowe i brak uzdrowisk w tej części kraju	4.	Spowolnienie gospodarcze w skali ogólnopolskiej
5.	Zwiększający się rynek zbytu na żywnościowe produkty ekologiczne	5.	Zwiększanie obciążeń finansowych
6.	Rozwój rynku energii odnawialnej		

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014-2020

Tabela 32. Analiza SWOT gminy Lubniewice – opracowanie własne.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>3. Wysoka jakość zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, w tym m.in. bogactwo terenów leśnych i akwenów wodnych.</p> <p>4. Różnorodność biologiczna.</p> <p>5. Obszary chronione: Natura 2000.</p> <p>6. Zasoby obszaru gminy dające duże możliwości dla rozwoju działalności gospodarczych, np. agroturystyki.</p> <p>7. Lokalizacja geograficzna.</p> <p>8. Infrastruktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> • komunikacyjna: drogi powiatowe i gminne, gimbusy, połączenia PKS, poczta, dostęp do internetu, sieci komórkowych; • wodociągowo- kanalizacyjna: oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna i wodociągowa, 	<p>5. Niewykorzystane szanse w obszarze turystyki (m.in. słabe oznakowanie tras turystycznych, brak turystycznej infrastruktury ekologicznej).</p> <p>6. Zły stan obiektów zabytkowych.</p> <p>7. Słaba promocja gminy.</p> <p>8. Ograniczony transport publiczny.</p> <p>9. Brak żłobków, klubów dziecięcych.</p> <p>10. Słaba infrastruktura wodno-kanalizacyjna i ograniczony do niej dostęp.</p> <p>11. Wzrost liczby uzależnionych od alkoholu, tytoniu, narkotyków, gier hazardowych, od komputera, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.</p> <p>12. Wzmoczona przestępczość, przemoc i agresja wśród dzieci i młodzieży.</p> <p>13. Mała integracja społeczna i brak</p>

<ul style="list-style-type: none"> • sportowa: stadiony i boiska sportowe, sale gimnastyczne; • służby zdrowia: ośrodki zdrowia, poradnia stomatologiczna; • oświatowa – nowoczesne gimnazjum, szkoła i przedszkole; • mieszkalna – mieszkania własnościowe, komunalne i socjalne; • społeczna – budynki straży pożarnej, policji, ośrodka pomocy społecznej, punkt konsultacyjny leczenia uzależnień, świetlice wiejskie; • kulturalna – Gminny Ośrodek Kultury, biblioteka publiczna. <ol style="list-style-type: none"> 9. Praktyka lekarska na terenie gminy. 10. Wzrost atrakcyjności gminy dla nowych przedsiębiorców. 11. Przychylność samorządu lokalnego w stosunku do osób rozpoczynających działalność. 12. Możliwości dla rozwoju lokalnego biznesu i warunki sprzyjające inwestorom. 13. Liczne i aktywne stowarzyszenia i organizacje realizujące działania na rzecz społeczności lokalnej. 14. Współpraca pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami w realizacji działań. 15. Działalność Rady Sołeckiej. 16. Lokalni liderzy społeczni. 17. Cykliczne imprezy sportowo-rekreacyjne. 18. Promocja gminy przez imprezy lokalne i ponadlokalne. 19. Doświadczenie w aplikowaniu o dotacje gminne, rządowe, unijne. 20. Zasoby ludzkie: dobrze wykwalifikowana kadra różnych instytucji. 21. Potencjał ludzki. 22. Grupa AA 23. Istniejące podmioty ES - KIS 	<p>liderów lokalnych (brak dobrych wzorców).</p> <ol style="list-style-type: none"> 14. Wykluczenie społeczne. 15. Brak zorganizowanego wolontariatu. 16. Bariery architektoniczne. 17. Niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych. 18. Brak rozwijania poczucia tożsamości z gminą. 19. Brak monitoringu miejskiego. 20. Brak strategii rewitalizacyjnej. 21. Bezrobocie. 22. Migracja osób młodych w poszukiwaniu pracy. 23. Brak programów dofinansowań na realizację projektów społecznych. 24. Niewystarczająca liczba programów promujących właściwe postawy. 25. Niewystarczająca ilość lokali komunalnych, socjalnych, brak mieszkań chronionych. 26. Problem stałych odpadów komunalnych. 27. Niespłacalność zadłużeń. 28. Niedostateczna oferta możliwości rozwijania uzdolnień dzieci i młodzieży 29. Zła infrastruktura drogowa. 30. Braki kadrowe. 31. Brak grup samopomocowych. 32. Niewystarczająco rozwinięty system informatyczny gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA

<ol style="list-style-type: none"> 2. Uwarunkowania geograficzne i potencjał krajobrazowo-przyrodniczy. 3. Środki z dotacji gminnych, rządowych, unijnych. 4. Nowe inwestycje i szansa rozwoju gospodarczego. 5. Rozwój przedsiębiorczości i powstawanie nowych miejsc pracy. 6. Potencjał ludzki. 7. Stowarzyszenia i organizacje. 8. Kontakty z gminami partnerskimi. 9. Szansa współpracy, partnerstwa. 10. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej, turystycznej. 11. Zwiększenie obsady personalnej w policji. 12. Cykliczne imprezy sportowo-rekreacyjne. 13. Zauważalna zmiana mentalności społecznej - nakierowana na rozwój własny, aktywizację zawodową, rozwój przedsiębiorczości, wzrost samooceny. 14. Globalizacja – łatwy i szybki dostęp do informacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża liczba zatrudnionych na umowach śmieciowych. 2. Wzrost przestępczości. 3. Skomplikowane ustawodawstwo, zwłaszcza dla inwestorów, brak przywilejów dla inwestorów. 4. Ograniczony dostęp do kredytów hipotecznych na zakup lub budowę mieszkań. 5. Wykorzystywanie zasobów gminy przez osoby spoza terenu gminy (działalność gospodarcza). 6. Brak transportu publicznego. 7. Zły stan infrastruktury drogowej. 8. Bezrobocie. 9. Odpływ wykształconej młodzieży z terenu gminy do większych miejscowości lub za granice w poszukiwaniu pracy. 10. Zachwianie tradycyjnego modelu rodziny. 11. Wzrost patologii dzieci i młodzieży oraz propagowanie negatywnych wzorców zachowań w skali kraju. 12. Ugruntowanie postaw wyuczonej bezradności oraz braku aktywności zawodowej. 13. Ograniczone środki finansowe gminy. 14. Wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu, tytoniu, narkotyków, gier hazardowych i komputera. 15. Degradacja środowiska i zagrożenia ekologiczne. 16. Starzenie się społeczeństwa. 17. Po-PGR obszar wiejski. 18. Zbyt długie oczekiwanie na decyzje sądów. 19. Wyuczone dysfunkcyjne zachowania i brak dobrych wzorców. 20. Wzrost kosztów utrzymania osób i rodzin. 21. Wzrastająca liczba osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi. 22. Narastająca liczba
---	--

	<p>niepełnosprawności wynikających z chorób układu ruchu.</p> <p>23. Globalizacja i jej negatywne następstwa – wzrost anonimowości i poczucia bezkarności w internecie, nowe negatywne zjawiska (np. hejting), wzrost rangi życia wirtualnego, zaburzone relacje interpersonalne.</p>
--	---

Źródło: opracowanie własne.

9. Prognoza zmian w okresie objętym strategią.

Zakłada się, że zmiany problematyki społecznej w okresie objętym niniejszą Strategią zmierzać będą integracji i zapewnienia społecznej spójności Gminy. Będzie to możliwe dzięki podejmowanym działaniom nakierowanym na poprawę jakości życia mieszkańców Gminy, zmniejszenie skali bezrobocia w Gminie, zapobieganiu zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz zmierzającym do włączenia społecznego osób dotkniętych tymi zjawiskami. Ponadto działania, które mają na celu wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ich funkcji, integrację społeczną, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i uzależnieniom, zapewnienie właściwej opieki nad osobami starszymi, chorymi i niepełnosprawnymi oraz zwiększenie aktywnego dostępu do różnych usług społecznych przyczynią się do zakładanego efektu. Wszystko to będzie możliwe dzięki współpracy między różnymi instytucjami i organizacjami, w tym także na zasadzie partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego z partnerami społecznymi i gospodarczymi.

Dzięki realizacji działań określonych w niniejszej Strategii będziemy mogli osiągnąć zakładane cele i pożądane rezultaty.

10. Misja, cele strategiczne i kierunki działań

10.1. Misja
10.2. Misję przewodnią niniejszej Strategii stanowi pomoc mieszkańcom gminy Lubniewice, w szczególności rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym, dzięki podejmowaniu zintegrowanych działań na ich rzecz przy wykorzystaniu zasobów gminy.

10.3. Cele

Do celów strategicznych zaliczono:

1. Zmniejszenie stopy bezrobocia wśród mieszkańców gminy Lubniewice.
2. Przeciwdziałanie zaburzeniom i dysfunkcjom rodzin.
3. Wzmocniona profilaktyka uzależnień.
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu różnych grup wiekowych z uwzględnieniem dotyczących ich problemów.
5. Promocja zasady równości szans w obszarze edukacji, rynku pracy, udziału w życiu publicznym i społecznym.
6. Wzrost integracji społecznej mieszkańców gminy Lubniewice.
7. Wzrost liczby działań podejmowanych w partnerstwach i przy współpracy wielu instytucji, organizacji i osób.
8. Rozwój systemu zabezpieczenia i aktywizacji osób starszych.
9. Rewitalizacja społeczna obszarów zdegradowanych Gminy Lubniewice.

Wdrażanie strategii obejmuje szereg działań i decyzji związanych z realizacją planów strategicznych w danej jednostce samorządu terytorialnego. Działania podejmowane w celu realizacji założeń niniejszej Strategii prowadzone będą w zgodzie z zasadą równości szans.

10.4. Kierunki działań

Dla powyższych celów przyjęto odpowiednie kierunki działań, wymienione w poniższej tabeli.

Tabela 33. Kierunki działań dla celów strategicznych.

CEL STRATEGICZNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
<p>Cel strategiczny 1</p> <p>Zmniejszenie stopy bezrobocia wśród mieszkańców gminy Lubniewice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie powstawania podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy Lubniewice poprzez m.in. promocję materiałów dotyczących ekonomii społecznej, organizację spotkań o tej tematyce, udostępnianie informacji o możliwościach rozwoju podmiotów ES, współpracę z partnerami i instytucjami/organizacjami w celu propagowania idei ES, np. z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej; • rozwój Klubu Integracji Społecznej. • Utworzenie Spółdzielni Socjalnej. • stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Sulęcinie, ale też innymi instytucjami i organizacjami prowadzącymi działania z podobnego zakresu w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych, nawiązanie partnerstw biznesowych; • promocja gminy jako obszaru inwestycyjnego poprzez m.in. organizację imprez i przedsięwzięć o zasięgu gminnym i ponadgminnym • wspieranie rozwoju turystyki, poprzez m.in. propagowanie zdrowego stylu życia przy wykorzystaniu istniejącej bazy w postaci np. ścieżek rowerowych czy szlaków turystycznych, promocję imprez odbywających się na terenie gminy; • wzbogacenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży, ale także osób dorosłych i starszych z wykorzystaniem pojawiających się możliwości w gminie oraz bazy istniejącej poza gminą; • promocja trwałych form zatrudnienia.
<p>Cel strategiczny 2</p> <p>Przeciwdziałanie zaburzeniom i dysfunkcjom rodzin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie występowaniu zjawiska wyuczonej bezradności m.in. poprzez udział w projektach socjalnych; • zapobieganie zjawisku przemocy domowej poprzez m.in. kampanie społeczne, efektywną współpracę instytucji zajmujących się problematyką przemocy; • zacieśnianie więzi wewnątrzrodzinnych poprzez eliminowanie problemów takich jak przemoc domowa i uzależnienia; • objęcie rodzin dysfunkcyjnych pracą asystenta rodziny; • promocja właściwych postaw i edukacja w zakresie

	<p>właściwego wypełniania funkcji rodziny;</p> <ul style="list-style-type: none"> • usprawnianie systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych, dzięki programom, wzmocnieniu usług specjalistycznych m.in. dla ofiar przemocy rodzinnej czy osób współuzależnionych; • zwiększenie oferty rozwijania uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży.
<p>Cel strategiczny 3</p> <p>Wzmocniona profilaktyka uzależnień</p>	<ul style="list-style-type: none"> • intensyfikacja działań na rzecz profilaktyki wśród dzieci i młodzieży; • poprawa systemu ewaluacji programów profilaktycznych; • promocja właściwych postaw; • wzrost dostępności specjalistów ds. uzależnień poprzez np. angażowanie ich do różnych projektów socjalnych; • zacieśnianie współpracy różnych instytucji, organizacji i osób na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom; • inicjowanie powstawania grup samopomocowych; • podnoszenie świadomości rodziców na temat szkodliwości różnorodnych czynników uzależniających w celu przeciwdziałania przyzwoleniu dorosłych na nadużywanie nowoczesnych technologii przez dzieci; • podejmowanie działań naprawczych względem negatywnych skutków uzależnień, takich jak ubożenie, przemoc domowa, rozpad rodziny; • organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwój oferty edukacyjnej i pozaszkolnej.
<p>Cel strategiczny 4</p> <p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu różnych grup wiekowych z uwzględnieniem dotykających ich problemów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie zjawisku wyuczonej bezradności; • rozwój wolontariatu i asystentury osób niepełnosprawnych; • profilaktyka przestępczości, przemocy i agresji wśród dzieci i młodzieży poprzez np. kampanie propagujące właściwe postawy, organizację spotkań z przedstawicielami różnych służb i instytucji; • pomoc finansowa rodzinom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji materialnej poprzez system pomocy społecznej czy stypendialnej; • profilaktyka zdrowotna; • poprawa warunków dla osób bezdomnych poprzez np. zorganizowanie ocieplarni na okres zimowy; • włączenie cyfrowe osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. • działania oparte na Programie Aktywności Lokalnej Gminy Lubniewice. • Utworzenie lokalnej sieci współpracy. • Rozwój partnerstwa lokalnego.
<p>Cel strategiczny 5</p> <p>Promocja zasady równości szans w obszarze</p>	<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie rozwoju instytucji opiekuńczych dla najmłodszych dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych, w tym dzięki podmiotom ES; • likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej;

edukacji, rynku pracy, udziału w życiu publicznym i społecznym	<ul style="list-style-type: none"> • promocja elastycznych form zatrudnienia dla osób sprawujących osobistą opiekę nad najmłodszymi dziećmi, osobami starszymi lub niepełnosprawnymi; • edukacja w zakresie równości szans.
Cel strategiczny 6 Wzrost integracji społecznej mieszkańców gminy Lubniewice	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój wolontariatu na terenie gminy Lubniewice; • propagowanie działań podejmowanych w partnerstwach i współpracy z innymi instytucjami, organizacjami, osobami • angażowanie mieszkańców gminy w realizację różnorodnych przedsięwzięć; • poprawa przepływu i dostępu do bieżących informacji w gminie; • inicjowanie działań na rzecz wyłaniania lokalnych liderów społecznych; • rozwój partnerstwa lokalnego;
Cel strategiczny 7 Wzrost liczby działań podejmowanych w partnerstwach i przy współpracy wielu instytucji, organizacji i osób	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby partnerstw w gminie; • promocja działań na rzecz zacieśniania współpracy między instytucjami i organizacjami; • ułatwienie dostępu do informacji o zadaniach i działaniach podejmowanych przez różne instytucje i organizację poprzez np. stworzenie jednej bazy internetowej zadań realizowanych w poszczególnych obszarach.
Cel strategiczny 8 Rozwój systemu zabezpieczenia i aktywizacji osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój systemu usług opiekuńczych i propagowanie działań podejmowanych na rzecz grupy osób starszych; • organizacja imprez dedykowanych osobom starszym i angażowanie tej grupy w realizację dotychczasowych przedsięwzięć; • włączanie osób starszych w życie społeczności lokalnej poprzez np. uczestnictwo w organizacjach pozarządowych; • rozwój wolontariatu i asystentury dla osób starszych; • włączenie cyfrowe osób starszych.
Cel strategiczny 9 Rewitalizacja społeczna obszarów zdegradowanych Gminy Lubniewice	<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie Gminnego Program Rewitalizacji Gminy Lubniewice, który będzie zawierał w szczególności: <ol style="list-style-type: none"> 1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru; 2) wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji; 4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, 5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, 6) mechanizmy integrowania działań, o których mowa w pkt 4, oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych; 7) szacunkowe ramy finansowe gminnego programu

	<p>rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;</p> <p>8) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;</p> <p>9) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;</p> <p>10) określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150);</p> <p>11) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podjęcie działań rewitalizacyjnych w obszarze społecznym na terenie Gminy Lubniewice. • Propagowanie idei partycypacji społecznej. • Aplikowanie o środki zewnętrzne celem realizacji programu.
<p>Cel strategiczny 10</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój ekonomii społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie roli podmiotów ekonomii społecznej we wspólnotach samorządowych. • Powstanie i utrzymanie miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej i przedsiębiorstwach społecznych. • Wzrost mechanizmów zarządzania i koordynowania polityki ekonomii społecznej. • Wzrost kompetencji w obszarze ekonomii społecznej w społeczeństwie. • Tworzenie partnerstw i sojuszy wzmacniających społeczność lokalne między sferą biznesu oraz sektorem ekonomii społecznej. • Rozwój ekonomii społecznej na obszarach wiejskich. •
<p>Cel strategiczny 11</p> <p>Rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zatrudnienia; • Wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych; • Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; • podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli; • Szersze wykorzystanie mechanizmów ekonomii społecznej w procesie integracji grup defaworyzowanych. • Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji; • Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne; • Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz

	<p>wymiany wiedzy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego. • Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym wspieranie różnorodnych form samopomocy.
--	---

Źródło: opracowanie własne.

11 Sposób realizacji Strategii

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem Burmistrza Gminy Lubniewice. Wszystkie podmioty realizujące zadania Gminy w zakresie polityki społecznej będą zaangażowane w realizację działań zgodnych z celami strategicznymi. Wśród tych podmiotów znajdują się:

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- gminne placówki oświatowe, kulturalne i sportowe,
- organizacje pozarządowe,
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Partnerzy lokalni,
- Inne instytucje, organizacje i osoby fizyczne.

Wyżej wymienione podmioty realizować będą założenia Strategii poprzez zaangażowanie w gminne programy i różnorakie projekty, ale też poprzez wykonywanie zadań statutowych. Dążyć się będzie do maksymalizowania ilości działań podejmowanych w partnerstwach oraz przy współpracy i zaangażowaniu dwóch lub więcej instytucji, organizacji, placówek itp. mając na względzie osiągnięcie jak najlepszych rezultatów przykładających się bezpośrednio na poprawę jakości życia i zadowolenia mieszkańców gminy. Nie wyklucza to działań podejmowanych samodzielnie lub zleczanych do realizacji podmiotom zewnętrznym.

Zakłada się, że realizowane projekty i programy będą zbieżne z założeniami niniejszej Strategii, a ich efekty pozwolą na realizację przyjętych celów strategicznych.

12. Ramy finansowe Strategii

Dookreślając czasowe ramy Strategii, wskazuje się równocześnie na jej ramy finansowe. Przyjmuje się, że ramy finansowe niniejszej Strategii obejmują lata 2016-2023, ponieważ zaplanowane są na ten czas działania zmierzające do realizacji założonych celów.

Następujące źródła finansowania wykorzystane zostaną przy pozyskiwaniu funduszy na realizację proponowanych celów i działań:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki pozyskiwane na realizację projektów w ramach środków rządowych i ministerialnych;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej,
- środki pochodzące z partnerstw publiczno-prywatnych.

Potencjał gminy daje szansę na przynajmniej częściowe wdrożenie zapisów tego dokumentu w sytuacji braku dostępu do zewnętrznych funduszy.

12.1. Źródła publiczne

Do źródeł publicznych zaliczamy:

6. budżet jednostek samorządu terytorialnego (Gmina Lubniewice).
7. budżet centralny – pozyskiwania środków zewnętrznych z programów państwowych dla jednostek samorządu terytorialnego oraz podmiotów trzecich. Zadaniem do zrealizowania w przyszłości będzie zidentyfikowanie podstawowych kryteriów dopuszczające do tych źródeł finansowych oraz ocena realność możliwości tego typu dotacji.
8. Środki unijne –
Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego na lata 2014–2020, programy krajowe, inne instrumenty. Poniżej wskazano programy, dzięki którym w nowym okresie programowania istnieje możliwość pozyskania dodatkowych funduszy na realizację projektu. Wskazano różne możliwe źródła finansowania w ramach:
  - l. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR),
  - m. Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)
  - n. Funduszu Spójności (FS):

Głównym celem Programu jest długofalowy, inteligentny i zrównoważony rozwój oraz wzrost jakości życia mieszkańców województwa lubuskiego poprzez wykorzystanie i wzmocnienie potencjałów regionu i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych.²⁸

Program realizuje cele województwa określone w zaktualizowanej 19 listopada 2012 r. *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020*, zgodnie z kluczowymi kierunkami rozwoju regionu, poprzez wdrażanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.²⁹

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020

Cel główny PO IŚ wynika z jednego z trzech priorytetów Strategii Europa 2020 jest wzrost zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, w której cele środowiskowe są dopełnione działaniami na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Priorytet ten został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

- czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii;
- adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie;
- konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.

²⁸ Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020, który został przyjęty Decyzją Komisji Europejskiej nr C(2014)10024 z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie zatwierdzenia niektórych elementów programu operacyjnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020 do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” dla regionu lubuskiego.

²⁹ Tamże, <http://rpo2020.lubuskie.pl/regionalny-program-operacyjny-lubuskie-2020/>

12.2. Środki organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe, zazwyczaj nie dysponują dużymi środkami finansowymi. Mają możliwości pozyskania samodzielnie źródeł finansowych celem sfinansowania przedsięwzięcia w które się angażują, zapewnia wkładu własnego bądź aplikowania o uzyskanie grantu zewnętrznego.

Źródła finansowania działalności organizacji pozarządowej:

- a) składki członkowskie
- b) przychody pochodzące z dobroczynności (darowizny, spadki i zapisy, zbiórki publiczne, akcje charytatywne)
- c) dotacje ze środków publicznych i prywatnych
- d) sponsoring
- e) odpisy 1% podatku dochodowego od osób fizycznych
- f) fundraising
- g) dochody z majątku organizacji, inwestycje kapitałowe
- h) nawiązki sądowe
- i) dochody z działalności odpłatnej pożytku publicznego
- j) dochody z działalności gospodarczej
- k) inne źródła: kredyty, pożyczki, itp.
- l) Dotacje ze środków publicznych i prywatnych
  - PO Kapitał Ludzki
  - Perspektywa finansowa na lata 2014-2020³⁰

12.3 Środki prywatne (przedsiębiorstwa)

Zaangażowanie kapitału prywatnego w proces rewitalizacji należy uznać za sukces grupy inicjatywnej. Sektor prywatny ma bardzo duży potencjał przy podejmowaniu działań na rzecz obszaru zdegradowanego. Obecnie wiele coraz częściej mówi się o zaangażowaniu III sektora do działań pro społecznych. Dobra bazę stanowią istniejące już partnerstwa publiczno – prywatne. Rozważając możliwości zaangażowania środków prywatnych należy pamiętać o możliwości wykorzystania dynamicznie zmieniającej się sytuacji. Podjęcie rewitalizacji przez władze publiczne i jej pierwsze sukcesy mogą same z siebie stanowić zachętę do zaangażowania kapitału prywatnego, zainteresowanego ulokowaniem inwestycji w obszarze rokującym dobre perspektywy zysku.

12.4 Zasoby niefinansowe, wkład własny mieszkańców

Potencjał mieszkańców obszaru projektowego może objawić się przede wszystkim w indywidualnym zaangażowaniu w realizację projektów oraz utrzymanie ich rezultatów. Aktywny udział mieszkańców posiada niewątpliwą tę zaletę, że wiąże mieszkańców z projektami, w których brali udział oraz budzi tożsamość z miejscem.³¹

13. Monitoring i ewaluacja Strategii

Aby realizacja Strategii była skuteczna, należy ciągle śledzić zjawiska i problemy, które są bądź to podmiotem, bądź przedmiotem Strategii. Monitoring to działania podejmowane w celu systematycznego określania dynamiki zmian danego zjawiska. W zarządzaniu strategicznym

³⁰ Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 roku o stowarzyszeniach (Tekst jednolity (Dz. U. 2001 nr 79, poz. 855) nie obejmuje art. 47-50 i art. 54.)

³¹ Biuletyn Informacyjny ROPS, Nr 5/ listopad 2011, http://wsparciekadr.ropstorun.pl/fileadmin/ftp2013/biuletyn/biuletyn_5_2011.pdf

monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania danych ilościowych i jakościowych, które dotyczą prowadzonych działań strategicznych, zarówno w aspekcie finansowym jak i rzeczowym. Monitoring to proces ciągły, a jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Monitoring wykorzystywany jest również do bieżącego wykrywania nieprawidłowości pozwalając na ich korygowanie. Ponadto dane zgromadzone w procesie monitoringu wykorzystywane są w procesie ewaluacji Strategii.

Realizacja Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki monitoringu. Wskaźnik to liczbowe przedstawienie rozpatrywanej wielkości na przyjętej umownie skali, procentowo do przyjętej wartości odniesienia lub w inny sposób pozwalający na interpretację stanu lub tendencji.

W niniejszej Strategii przyjęto wskaźniki takie, jak liczba klientów pomocy społecznej, powody korzystania z pomocy, formy udzielanej pomocy, liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych, liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Pomiar wskaźników odbywać się będzie w oparciu dane pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miasta i Gminy Lubniewice, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowej Komendy Policji, placówek oświatowych, sprawozdań Ośrodka Pomocy Społecznej oraz sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów. Dzięki monitoringowi możliwa będzie bieżąca ocena realizacji zadań i osiągnięcia założonych celów, prognozowanie zmian warunków realizacji, podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych oraz bieżące korekty i poprawki.

Tabela 34. Wykaz niektórych wskaźników użytych w monitoringu i ewaluacji Strategii.

CEL	WSKAŹNIKI
<p>Cel strategiczny 1</p> <p><i>Zmniejszenie stopy bezrobocia wśród mieszkańców gminy Lubniewice</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba powstałych podmiotów ekonomii społecznej • liczba rozpropagowanych materiałów dotyczących ekonomii społecznej • liczba spotkań na temat ES • porozumienie z Powiatowym Urzędem Pracy w sprawie współpracy • liczba świadczeń z pomocy społecznej udzielonych z tytułu bezrobocia • liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym • liczba osób aktywnymi formami wsparcia • liczba osób zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych
<p>Cel strategiczny 2</p> <p><i>Przeciwdziałanie zaburzeniom i dysfunkcjom rodzin</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym • liczba osób aktywnymi formami wsparcia • liczba asystentów rodziny • liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny • liczba programów profilaktycznych i edukacyjnych • liczba rodzin objętych programami profilaktycznymi i edukacyjnymi • liczba programów profilaktycznych i edukacyjnych • liczba projektów socjalnych • liczba korzystających ze świetlic

	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających ze zorganizowanego wypoczynku • liczba partnerstw na rzecz wspierania rodzin • liczba przeprowadzonych kampanii i akcji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
Cel strategiczny 3 <i>Wzmocniona profilaktyka uzależnień</i>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych kampanii i akcji profilaktycznych, • liczba raportów ewaluacyjnych w programach profilaktycznych • liczba kampanii i akcji promujących właściwe postawy, • liczba zatrudnionych specjalistów ds. uzależnień • liczba udzielonych porad • liczba grup samopomocowych • liczba zajęć pozalekcyjnych
Cel strategiczny 4 <i>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu różnych grup wiekowych z uwzględnieniem dotykających ich problemów</i>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wolontariuszy • liczba asystentów osób niepełnosprawnych • liczba kampanii propagujących właściwe postawy wśród dzieci i młodzieży • liczba zorganizowanych spotkań z przedstawicielami różnych służb i instytucji • liczba udzielanych świadczeń finansowych w systemie pomocy społecznej i stypendialnej • liczba kampanii z zakresu profilaktyki zdrowia • liczba funkcjonujących ocieplarni na terenie gminy • liczba szkoleń i spotkań z zakresu włączenia cyfrowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Cel strategiczny 5 <i>Promocja zasady równości szans w obszarze edukacji, rynku pracy, udziału w życiu publicznym i społecznym</i>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba powstałych żłobków, klubów dziecięcych, domów dziennego pobytu, warsztatów terapii zajęciowej • liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej • liczba zajęć pozalekcyjnych • liczba kampanii na rzecz równości szans, w tym na rzecz wykorzenienia form przemocy ze względu na płeć, eliminowania stereotypów związanych z płcią
Cel strategiczny 6 <i>Wzrost integracji społecznej mieszkańców gminy Lubniewice</i>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wolontariuszy • liczba mieszkańców zaangażowanych w różne przedsięwzięcia/akcje • liczba członków organizacji pozarządowych • liczba organizacji pozarządowych • liczba lokalnych liderów społecznych
Cel strategiczny 7 <i>Wzrost liczby działań podejmowanych w partnerstwach i przy współpracy wielu instytucji, organizacji i osób</i>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba umów partnerskich i o współpracy • liczba utworzonych baz informacyjnych dla mieszkańców gminy i pracowników różnorodnych instytucji i organizacji • liczba działań podejmowanych w partnerstwie

<p>Cel strategiczny 8</p> <p><i>Rozwój systemu zabezpieczenia i aktywizacji osób starszych</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba udzielanych usług opiekuńczych • Liczba opiekunek/opiekunów osób starszych • Liczba imprez dedykowanych osobom starszym i angażującym je w ich realizację • Liczba starszych członków organizacji pozarządowych • Liczba wolontariuszy • Liczba asystentów osób starszych • Liczba szkoleń i spotkań na rzecz włączenia cyfrowego osób starszych
<p>Cel strategiczny 9</p> <p><i>Rewitalizacja społeczna obszarów zdegradowanych Gminy Lubniewice</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba uchwał przyjmujących Gminny Program Rewitalizacji • Liczba obszarów wskazanych jako obszary zdegradowane na terenie Gminy Lubniewice • Ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania • Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających na celu rewitalizację społeczną obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Lubniewice. • Liczba miejscowości objętych działaniami rewitalizacyjnymi. • Liczba osób biorących udział w działaniach rewitalizacyjnych.
<p>Cel strategiczny 10</p> <p><i>Rozwój ekonomii społecznej</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób zaangażowanych w ekonomię społeczną. • Liczba działających podmiotów ekonomii społecznej. • Liczba działających przedsiębiorstw społecznych.
<p>Cel strategiczny 11</p> <p><i>Rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zatrudnienia; • Wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych; • Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; • podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli; • Szersze wykorzystania mechanizmów ekonomii społecznej w procesie integracji grup defaworyzowanych. • Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji; • Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne; • Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy; • Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego. • Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym wspieranie różnorodnych form samopomocy.

Źródło: opracowanie własne.

Ewaluacja związana jest z oszacowywaniem i określeniem wartości, jest częścią procesu podejmowania decyzji polegającego na wydawaniu opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie o nim informacji w odniesieniu do przyjętych

celów, kryteriów i wartości. Ewaluacja strategii to systematyczne zbieranie informacji na temat działań, charakterystyki i efektów programu w celu oceny strategii, poprawy jej skuteczności i wsparcia procesu decyzyjnego dotyczącego przyszłego programowania. Celem ewaluacji jest uzyskanie możliwości ulepszenia i wzrostu efektywności działań, zwiększaniu przejrzystości działań władz publicznych, zwiększaniu efektywności projektów i programów sektora publicznego, kształtowaniu kierunków i priorytetów działalności tego sektora oraz poznawaniu mechanizmów programów i projektów.

Kierownik Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach przedłoży corocznie Burmistrzowi Gminy Lubniewice oraz Radzie Miejskiej raport wskazujący na stan realizacji strategii, sporządzany na podstawie sprawozdań cząstkowych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Dzięki temu dostępna będzie wiedza o ewentualnej potrzebie podjęcia działań w celu zniwelowania nieprawidłowości na etapie wdrażania strategii i aktualizacji Strategii w związku z zachodzącymi zmianami społecznymi na terenie gminy Lubniewice.

14. Zaplanowane efekty działań

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubniewice na lata 2016-2022 będzie realizowana w oparciu o wojewódzkie programy w obszarze pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania narkomanii, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej jak również Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubuskim 2013 – 2020.

Samorząd Gminy Lubniewice jest odpowiedzialny za kreowanie polityki społecznej w gminie. Podejmowane w tym kierunku działania odbywać się będą w ramach współpracy z samorządami wojewódzkimi i powiatowymi, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej a także sektorem gospodarczym Gminy Lubniewice.

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację i organizację procesu realizacji Strategii jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach, który wykonuje zadania samorządu terytorialnego w zakresie polityki społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, przeciwdziałania przemocy, rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania narkomanii, koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, a także zadań powierzonych na podstawie innych przepisów, porozumień i umów.

CEL	WSKAŹNIKI
Cel strategiczny 1 <i>Zmniejszenie stopy bezrobocia wśród mieszkańców gminy</i>	Powstanie podmiotów ekonomii społecznej. Porozumienie z Powiatowym Urzędem Pracy w sprawie współpracy. Zatrudnienie mieszkańców Gminy w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych.
Cel strategiczny 2 <i>Przeciwdziałanie zaburzeniom i dysfunkcjom rodzin</i>	Utworzenie programów profilaktycznych i edukacyjnych. Realizacja projektów socjalnych. Rozwój partnerstw na rzecz wspierania rodzin. Przeprowadzenie kampanii i akcji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Cel strategiczny 3 <i>Wzmożona profilaktyka uzależnień</i>	Przeprowadzenie kampanii i akcji profilaktycznych. Przeprowadzenie kampanii i akcji promujących właściwe postawy. Zatrudnienie specjalistów ds. uzależnień. Utworzenie i rozwój grup samopomocowych.

<p>Cel strategiczny 4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu różnych grup wiekowych z uwzględnieniem dotyczących ich problemów</p>	<p>Rozwój wolontariatu. Zatrudnienie asystentów osób niepełnosprawnych. Przeprowadzenie kampanii i akcji propagujących właściwe postawy wśród dzieci i młodzieży. Przeprowadzenie spotkań z przedstawicielami różnych służb i instytucji. Przeprowadzenie kampanii z zakresu profilaktyki zdrowia. Utworzenie ocieplarni na terenie gminy. Przeprowadzenie szkoleń i spotkań z zakresu włączenia cyfrowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>
<p>Cel strategiczny 5 Promocja zasady równości szans w obszarze edukacji, rynku pracy, udziału w życiu publicznym i społecznym</p>	<p>Powstanie żłobków, klubów dziecięcych. Zlikwidowanych barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej. Przeprowadzenie kampanii na rzecz równości szans, w tym na rzecz wykorzenia form przemocy ze względu na płeć, eliminowania stereotypów związanych z płcią.</p>
<p>Cel strategiczny 6 Wzrost integracji społecznej mieszkańców gminy</p>	<p>Rozwój wolontariatu. Utworzenie specjalistycznych organizacji pozarządowych. Rozwój III sektora. Wzrost zatrudnienia w III sektorze. Rozwój partnerstw lokalnych i ponadlokalnych.</p>
<p>Cel strategiczny 7 Wzrost liczby działań podejmowanych w partnerstwach i przy współpracy wielu instytucji, organizacji i osób</p>	<p>Podpisanie umów partnerskich i o współpracy. Utworzenie baz informacyjnych dla mieszkańców gminy i pracowników różnorodnych instytucji i organizacji. Wzrost liczby działań podejmowanych w partnerstwie.</p>
<p>Cel strategiczny 8 Rozwój systemu zabezpieczenia i aktywizacji osób starszych</p>	<p>Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Organizacja imprez dedykowanych osobom starszym i angażującym je w ich realizację Rozwój wolontariatu / asystentury skierowanej do osób starszych. Szkolenia i spotkania na rzecz włączenia cyfrowego osób starszych. Wzrost oferty dla osób starszych. Rozwój różnorodnych form usług opiekuńczych. Zwiększenie aktywności społecznej seniorów.</p>
<p>Cel strategiczny 9 Rewitalizacja społeczna obszarów zdegradowanych Gminy Lubniewice</p>	<p>Gminny Program Rewitalizacji. Poprawa atrakcyjności Gminy Lubniewice. Malejąca liczba obszarów zdegradowanych. Ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania. Zrealizowanie przedsięwzięć mających na celu rewitalizację społeczną obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Lubniewice. Partycypacja społeczna. Rozwój turystyki. Rozwój miasta Lubniewice, miejscowości sołeckich i osiedli. Poprawa jakości życia mieszkańców.</p>

<p>Cel strategiczny 10 <i>Rozwój ekonomii społecznej</i></p>	<p>Rozwój podmiotów ekonomii społecznej. Utworzenie spółdzielni socjalnej. Utworzenie działających przedsiębiorstw społecznych.</p>
<p>Cel strategiczny 11 <i>Rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia</i></p>	<p>Spadek bezrobocia. Kierowanie mieszkańców na kursy szkolenia przez co podniesiony zostanie poziom kompetencji i kwalifikacji obywateli. Poprawa procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym wspieranie różnorodnych form samopomocy.</p>

WYKAZ TABEL

- Tabela 1. Przegląd najważniejszych celów strategicznych poszczególnych dokumentów.
- Tabela 2. Dane demograficzne Gminy Lubniewice 2013-2015.
- Tabela 3. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Lubniewice w 2015 r.
- Tabela 4. Baza społeczno-zawodowa wykonujących zadania cząstkowe z zakresu pomocy społecznej.
- Tabela 5. Lokale wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu Gminy.
- Tabela 6. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną.
- Tabela 7. Wykaz podpisanych kontraktów socjalnych.
- Tabela 8. Wykaz świadczeń rodzinnych.
- Tabela 9. Formy pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach.
- Tabela 10. Powody przyznanej pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach.
- Tabela 11. Liczba osób bezrobotnych w latach 2013-2015.
- Tabela 12. Liczba rodzin bezrobotnych w latach 2013-2015.
- Tabela 13. Rynek pracy.
- Tabela 14. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na niepełnosprawność w latach 2013-2015.
- Tabela 15. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2015.
- Tabela 16. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na alkoholizm w latach 2013-2015.
- Tabela 17. Wykaz uczestników projektu systemowego w latach 2009 – 2014.
- Tabela 18. Strona finansowa projektu systemowego realizowanego w latach 2009 – 2014 przez MGOPS w Lubniewicach.
- Tabela 19. Rozpoznana skala problemu.
- Tabela 20. Formy pracy z rodzinami alkoholików i alkoholikami niepijącymi.
- Tabela 21. Przygotowanie merytoryczne członków GKRPA.
- Tabela 22. Zespół Interdyscyplinarny w latach 2013 – 2015.
- Tabela 24. Sprawozdanie rzeczowe.
- Tabela 25. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.
- Tabela 26. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
- Tabela 27. Jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej o zasięgu lokalnym - prowadzone w ramach zadań własnych lub zleconych z zakresu administracji rządowej ze środków na pomoc i integrację społeczną.
- Tabela 28. Inne formy wsparcia
- Tabela 29. Obiekty w gminie Lubniewice wpisane do rejestru zabytków.
- Tabela 30. Szlaki piesze i rowerowe.
- Tabela 31. Syntetyczna macierz SWOT dla gminy Lubniewice - Strategia Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014 – 2020.
- Tabela 32. Analiza SWOT gminy Lubniewice – opracowanie własne.
- Tabela 33. Kierunki działań dla celów strategicznych.
- Tabela 34. Wykaz niektórych wskaźników użytych w monitoringu i ewaluacji Strategii.